БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 164 (17.744). • 16 июль 1980 йил, чоршанба • Баҳоси 2 тийин.

АРМАН ТИЛИДА

ЕРЕВАН, 15 июль. (ТАСС). «Айастан» нашриёти В. И. Ленин Тўла асарлар тўпламининг 26-томини арман тилида босмадан чиқарди.

Нашрни Арманистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институти тайёрламоқда.

XXVI ПАРТИЯМИЗ СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ СОВҒАЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛАЙЛИК!

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ ҒАЛЛАКОРЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Бутун совет халқи каби Тошкент областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети 1980 йил июнь Пленуми қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладидан келиб чиқадиган вазифаларни сидқидилдан қабул қилиб, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбордилар. Область хўжаликлари ғалла ҳосили, ўрим-йиғимини ўз вақтида тугалладилар ва давлатга дон сотиш юзасидан ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йили топшириқлари муддатидан илгари бажарилишини таъминладилар. Ғалла қабул қилиш пунктларига 30 минг тоннадан кўпроқ буғдой ва арпа элтиб берилди. Давлатга дон топшириш йиллик ҳажми 137 процент адо этилди.

Областдаги барча районларнинг ғаллакорлари бу ғалабага катта ҳисса қўшдилар. Чиноз, Оҳангарон, Коммунистик, Пискент, Оққўрғон, Ғалаба районларининг ғаллакорлари Ватан омборларига 1,5—3 йиллик план ҳажмида дон тўкдилар.

1976—1980 йилларда область хўжаликлари ғалла қабул қилиш пунктларига 475 минг тоннадан зиёд дон элтиб бердилар, бу эса ўнинчи беш йиллик топшириғига нисбатан 137,2 процентни ташкил этади. Оҳангарон, Калинин, Оржоникидзе, Пискент, Тошкент ва Чиноз районларининг ғаллакорлари давлатга дон топшириш беш йиллик ҳажмини 2—2,5 баравар ошириб бажардилар.

Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги», «Коммунизм», Оҳангарон районидаги «Ташконезавод», «Ғаллақудуқ», Паркент районидаги «Коммуна», «Ленинобод», Оққўрғон районидаги Сегизбоев номли совхозларнинг, Бўстонлиқ районидаги «Қозоғистон ССР 30 йиллиги», Коммунистик районидаги «Правда», «Ўзбекистон», Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхозларнинг ғаллакорлари бу йил юксак кўрсаткичларни қўлга киритдилар. Улар суғориладиган ҳар гектар ердан 30—40 центнердан, лалми ерларнинг ҳар гектаридан 13—20 центнерга етказиб бошоқли дон экинлари ҳосили олдилар.

Оҳангарон районидаги Куйбишев номли совхоздан Б. Нишонов, А. Зулфиқоров, «Ташконезавод» совхозидан В. Ванюшин, Бўстонлиқ районидаги Жданов номли колхоздан У. Қулбоев, Коммунистик районидаги «Правда» колхозидан Т. Инатулин, «Ўзбекистон» колхозидан Ли Су Ман, Паркент районидаги «Коммунист» совхозидан В. Норов, Чиноз районидаги Жамбул номли совхоздан А. Исоқов сингари комбайнчилар ғалла ҳосили ўрим-йиғимида ипатовча иш усулини қўллаииб юксак унумдорликка эришдилар ва мавсумда 200—350 тоннадан дон янчиб бердилар.

Колхозчилар ва совхоз ишчиларининг, ғалла қабул қилувчи корхоналар, транспорт ташкилотлари ходимларининг фидокорона меҳнати, область партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг партия аграр сиёсатини амалга ошириш соҳасидаги катта ташкилотчилик ва сиёсий ишлари туфайли шундай натижаларга эришиш мумкин бўлди.

Областнинг қишлоқ меҳнаткашлари пахта ва қишлоқ хўжалик экинларидан мўл-кўл ҳамда эртанги ҳосил етиштириш юзасидан қизғин иш олиб бормоқдалар, сабзавот, мева, сут, жун, пилла тайёрлаш беш йиллик ҳажмини ошириб бажардилар, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг бўлажак XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбордилар.

Сирдарё область Оқолтин районидаги «Фарғона» совхозининг Октябрь Революцияси ва Меҳнат Қизил Байроқ орденлари кавалери Ўрол Пардаев бошқарувчилик қилаётган бўлими пахтакорлари ҳосилдорликни гектар бошига 40 центнерга етказиш мажбуриятини олишган. Пахтакорлар улкан мажбуриятга яраша мўл ҳосил тўплашмоқда. Механизаторлар ғўза қатор ораларини ишлашда сифатга алоҳида эътибор беришаётир. Суратларда: (чапда) ғўзага ишлов бериш. Ўнгда эса илғор механизатор Аҳмад Мирзаев.

В. Молгачев фотолари.

Қишлоқ хўжалик ишлари кундалиги

ТЕРИМ ТЕХНИКАСИНИ ШАЙЛАНГ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республика колхозлари, совхозлари, пахта заводлари ва тайёрлов пунктларини 1980 йил пахта ҳосилини териш ва тайёрлашга ҳозирлаш тўғрисида» яқинда матбуотда эълон қилинган қарорида терим техникасини ўз вақтида, сифатли ҳозирлашга алоҳида эътибор берилган.

Хўш, республика колхоз ва совхозларида терим техникасини мавсумга шайлаш ишлари қандай боряпти? Буни шу йилнинг 11 июлигача бўлган қуйидаги оператив маълумотлардан билиш мумкин:

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — пахта териш машиналари; учинчи устун — погрузчиклар; тўртинчи устун — трактор прицеплари; бешинчи устун — кўрак чувиш машиналари; олтинчи устун — кўрак узиш машиналари; еттинчи устун — подборщиклар (процент ҳисобида).

ҚҚАССР	34,9	74,9	87,7	26,0	20,3	65,4
Андижон	70,8	95,3	90,9	63,4	65,4	62,9
Бухоро	57,3	83,0	88,2	45,7	42,2	56,6
Жиззах	55,1	82,7	84,1	60,4	55,4	66,0
Қашқадарё	59,4	85,1	91,4	69,5	67,1	57,6
Наманган	61,2	93,1	92,6	45,2	52,7	88,9
Самарқанд	68,0	92,5	91,9	54,5	31,7	69,8
Сурхондарё	72,8	82,6	89,3	55,4	43,5	60,3
Сирдарё	56,6	95,3	84,7	63,4	61,4	61,4
Тошкент	72,8	93,5	86,8	74,9	59,3	84,5
Фарғона	68,7	100,0	91,0	68,2	57,6	100,0
Хоразм	52,7	90,0	90,0	35,1	44,5	76,4

Андижон, Сурхондарё, Фарғона ва Тошкент областларининг кўпчилик колхоз ва совхозлари ғўза парваришини авж олдириш билан бирга бу йилги ҳосилни йиғиб-териб олиш учун зарур бўлган техника воситаларини мавсумга яхши шайламоқдалар. Москва, Задарё, Коммунистик, Ўрта Чирчиқ, Гагарин, Фарғона, Ворошилов, Жомбой, Свердлов, Қарши районларининг колхоз ва совхозлари мавжуд пахта териш машиналарининг 76-92 процентини мавсумга шайлаб қўйдилар.

Лекин ўтказилган текширишлар натижаси шундан далолат бермоқдаки, терим техникасини ремонт қилиш бўйича ҳали анча ҳажмдаги ишларни бажариш лозим. Бу соҳада бир қатор областларда иш суст боряпти. Масалан, пахта териш машиналарини мавсумга шайлаш топшириғи Қорақалпоғистон АССР хўжаликларида 34,9 процент, Жиззах областида 55,1 процент, Хоразм областида 52,7 процент, Бухоро областида 57,3 процент, Сирдарё областида 56,6 процент бажарилган, холос. Хоразм, Наманган, Бухоро областлари ва Қорақалпоғистон АССР хўжаликларида кўрак чувиш машиналарини ремонт қилиш жуда суст бораётир. Самарқанд, Сурхондарё, Бухоро, Жиззах областлари ва Қорақалпоғистон АССРда кўрак узиш машиналарини мавсумга шайлаш ишлари қониқарли эмас. Бу областларда мавжуд кўрак узиш машиналарининг 20—44 процентигина ремонтдан чиқарилган, холос.

Пахта териш машиналарини ремонт қилиш Беруний, Шуманай, Кегайли, Арнасой, Ғузор, Нишон, Косонсой, Гурлан, Навоий, Мирзачўл, Комсомол, Олтиариқ районларининг колхоз ва совхозларида, айниқса, қониқарсиз олиб боriляпти. Бу районларда ҳозирга қадар машина паркининг бор-йўғи 15—35 проценти ишга яроқли ҳолга келтирилган.

Тахтакўпир, Беруний, Нарпай, Мирзачўл, Шеробод, Дўстлик, Навоий, Когон, Бекобод, Бўка, Сирдарё, Урганч, Янгиариқ районларининг хўжаликларида ўтган 20 кун мобайнида бирорта ҳам пахта териш машинаси мавсумга тайёрланмади. Толимаржон, Андижон, Қўрғонтепа, Пискент, Зарбдор, Ғиждувон, Чуст, Қўшкўпир, Қува, Термиз, Пайариқ районларининг хўжаликларида эса ана шу давр мобайнида тўрттадан саккизтагача пахта териш машинаси ремонтдан чиқарилди, холос.

Ҳамма жойда ремонт ишларига етарли миқдорда механизаторлар жалб этилган, деб бўлмайди, Жиззах областида топшириққа биноан ремонт ишларида 3000 механизатор иштирок этиши лозим. Амалда эса бу ишга 780 киши жалб этилган. Сирдарё областида 2800 киши ўрнига 1260 киши, Қашқадарё областида 2800 киши ўрнига 1200 киши, Хоразм областида 4000 киши ўрнига 1058 киши ремонт ишларида қатнашмоқда.

Ремонт ишларининг юқори сифатли бўлишини таъминлаш муҳим вазифалардан биридир. Лекин техникани сифатсиз ремонт қилиш фактлари учраб турибди. Масалан, Киров районидаги «Искра» колхози, Комсомол районидаги Т. Аҳмедов номли, Ворошилов районидаги «Социализм» совхозларида, Бўка районидаги «Партия XIX съезди», Оққўрғон районидаги «Ленинобод», Бағдод районидаги «Ўзбекистон», Косон районидаги Ленин номли, Боёвут районидаги «Ленинизм» колхозларида ремонтдан чиқарилган пахта териш ва бошқа терим техникаси кўздан кечирилган пайтда кўплаб нуқсонлар борлиги аниқланди.

«Госкомсельхозтехника»нинг Боёвут, Гулистон, Фарғона, Бағдод, Бўка, Чиноз, Китоб, Шўрчи район бирлашмалари устахоналарида ремонт қилиб чиқарилаётган терим техникасида кўплаб нуқсонлар учраяпти.

Пахта йиғим-терими бошланишига унчалик кўп вақт қолмади. Шунинг учун колхозлар, совхозлар ва қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари ҳамда мутахассислари ғўза парваришини кучайтириш билан бирга 15 августга қадар пахта териш машиналари, трактор прицеплари, погрузчиклар, шунингдек, техника хизмати кўрсатиш воситаларини мавсумга шай қилиб қўйишни таъминлаш юзасидан зарур чораларни кўришлари лозим. 1 сентябргача эса кўрак чувиш ва узиш машиналари, подборщиклар ҳамда бошқа техника воситалари мавсумга шай этилиши даркор. Бунинг учун ҳозирги кунларда ремонт ишларига қўшимча механизаторлар жалб этиш зарур. Биронта ҳам пахта териш машинаси ва терим техникаси ремонт қилинмай қолишига йўл қўймаслик учун барча чораларни кўриш керак. Механизатор ва ремонтчилар ўртасида терим техникасини ўз вақтида, сифатли ремонт қилиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, уларнинг унумли меҳнат қилишига зарур бўлган шарт-шароитларни яратиш даркор.

Терим-транспорт отрядларини тузиш, уларни малакали кадрлар билан таъминлаш, техника хизмати кўрсатиш звенолари учун эҳтиёт қисмлар ва ремонт материалларини алмаштириш фондларини ҳозирлаш ишлари 15 августдан кечиктирилмай тугалланиши зарур.

ХОК СЕССИЯСИДА

14 июль куни ССР Иттифоқи Большой театрида Халқаро Олимпиада комитетининг 83-сессияси тантанали вазиятда очилди.

ХОК президенти лорд Килланин, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, СССР Олимпиада комитетининг раиси С. П. Павлов фахрий ўринларда ўтирибдилар.

Фанфаралар тантанавор янграйди. Шундан кейин Д. Шостаковичнинг «Байрам увертюраси» бошланади.

С. П. Павлов сессия қатнашчиларини СССР Олимпиада комитети ва совет спортчилари номидан самимий табриклади. У айтдики, ХОК аъзолари 82 марта ўз сессияларига тўпландилар ва ҳар сафар спорт мухлислари Ер юзида ҳамжиҳатлик, дўстлик ва ҳамкорликни қарор топтиришга кўмаклашувчи Олимпиада идеалларининг тантанаси учун бўлган умидларини ана шу учрашувлар билан боғладилар.

Шу фактни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, деди сўнгра СССР МОК раиси, кейинги йилларда Халқаро Олимпиада комитети составида Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг вакиллари кўпайди. Бизнинг фикримизча, ХОКнинг миллий Олимпиада комитетлари ролини оширишга, шу комитетлар билан бирмунча актив ва самарали ҳамкорлик қилишга бўлган ва ўсиб бораётган эътибори замон руҳига тўла даражада мос бўлиб тушади ва маълумки, спорт жамоатчилиги уни табрикламоқда.

Биз шу нарсага аминмизки, ХОКнинг ҳурматли аъзолари, бу сафар ҳам бизнинг куч-ғайратимиз Олимпиада ҳаракатини мустаҳкамлашга, унинг сафларини Олимпиада байроғи теварагида жипслаштиришга қаратилади.

Олимпиада ҳаракатини ҳимоя қилиш проблемаси бугунги кунда, айниқса актуалдир. Жаҳонда Олимпиада ҳаракатини бузишни, бирдан-бир ёшлик, жисмоний камолот ва барча қитъалардаги кишиларнинг қардошларча алоқа байрами бўлган Олимпиада ўйинларининг ўтказилишига ҳалақит беришни истаётган кучлар борлигини ҳозир биз ҳар қачонгидан кўра кўпроқ сездик.

(Давоми иккинчи бетда).

УЧИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 15 июль. (ТАСС). Леонид Попов билан Валерий Рюмин Ер атрофи орбитасида тўқсон саккиз кундан бери ишламоқдалар.

Космонавтлар «Прогресс-10» юк кемаси билан ўтказиш мўлжалланган ҳамма ишларни битириб бўлдилар ва эртага унинг мотор установкасидан фойдаланган ҳолда орбитал комплексининг ҳаракат траекторияси ростлаб қўйилади.

Бугун экипажнинг иш программасида қуруқлик айрим районларини ҳамда Жаҳон океани акваториясининг айрим районларини визуал кузатиш ва фотосуратга олиш, ихчам «Елена» гамма-телескопи кассеталарини бошқатдан зарядлаш, орбитал учиш шароитларида пенополиулетандан ясаладиган конструкция элементларини ҳосил қилиш методларини пишиқтириш борасида технологик эксперимент ўтказиш, жисмоний машқлар билан шуғулланиш кўзда тутилган.

11 июлда космик материалшуносликка доир «Қотишма» аппаратида бошланган эксперимент давом эттирилмоқда. Экипаж установка ишини ҳамда ўтаётган жараённинг температура режимларини контрол қилиб турибди.

Кеча комплекс ичида медицина куни бўлди. Велоэргометрда жисмоний машқлар ўтказиш чоғида космонавтларнинг юрак-қон томир системалари текшириб чиқилди, ўпкаларнинг нечоғлик нафас олиши ҳамда уларнинг сиғими ҳам тадқиқ этилди. Чехословакиялик мутахассислар ишлаб чиққан «Оксиметр» прибори ёрдами билан вазнсизлик шароитида бўлган одам тўқималаридаги кислород режимини ўрганиш борасидаги эксперимент бажарилди.

Медицина текшируви маълумотларига кўра, Леонид Попов билан Валерий Рюмининг соғлиғи яхши, улар бутун узоқ орбитал учиш мобайнида юксак даражадаги иш қобилиятини сақлаб келмоқдалар.

«Салют-6», «Союз-36», «Прогресс-10» илмий-тадқиқот комплексининг ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

ТЕЛЕВИЗИОН КЎРСАТИШ ЙЎЛДОШИ — «ЭКРАН» УЧИРИЛДИ

ТАСС АХБОРОТИ

Ер сунъий йўлдошларидан фойдаланиб, телевизион программалар кўрсатиш системаларини янада ривож топтириш программасига мувофиқ 1980 йил 15 июль куни Совет Иттифоқида борт-ретрансляцион аппарати бўлган «Экран» телевизион кўрсатиш навбатдаги йўлдоши учирилди. Бу йўлдош Марказий телевидение программаларини коллектив бўлиб фойдаланилувчи қабул қиладиган қурилмалар тармоғига дециметрли тўлқин диапазонида бериб турилишини таъминлайди.

«Экран» йўлдошида ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Команда-ўлчов комплекси йўлдошни бошқармоқда.

«Экран» йўлдошининг халқаро рўйхат индекси «Стационар-Т».

ҲАММА РЕЗЕРВЛАРНИ ИШГА СОЛАЙЛИК

Республика пойтахтининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари Ленин партияси ва Совет давлатининг ички ва ташқи сиёсатини тўла қўллаб-қувватламоқдалар. 15 июль куни бўлиб ўтган Тошкент шаҳар партия активи йиғилишида шу ҳақда гапирилди.

Йиғилиш КПСС Марказий Комитети 1980 йил июнь Пленуми якунларини ҳамда Пленум қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини бажариш ва партия XXVI съездини муносиб кутиб олиш борасида Тошкент шаҳар партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама этди. Бу ҳақда шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. Умаров доклади тингланди. Докладчи ва сўзга чиққан ўртоқлар Тошкентдаги меҳнат коллективларининг беш йиллик мобайнида эришган муваффақиятларини қайд этиб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, унинг сифатини ошириш имконини берувчи кўпгина резервлар борлиги ва улардан тўла фойдаланиш кераклигини таъкидладилар. Мамлакат коммунистларининг бўлажак анжуманини йиллик, умуман беш йиллик топшириқларини барвақт бажариш билан кутиб олишга аҳд қилган пешқадам меҳнат коллективлари тажрибасини кенг ёйиш ниҳоятда муҳимдир.

Йиғилишда ишга тушириладиган объектларни топширишда қатъий графикка риоя қилиш зарурлигига партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарларининг эътибори қаратилди. Бўлажак ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференцияларида ишлаб чиқаришнинг энг муҳим проблемаларига эътиборни қаратиш лозимлиги таъкидлаб ўтилди. Бу — меҳнат унумдорлигини ўстиришни таъминлаш, иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш проблемаларидир. Меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, ҳар бир иш ўрнида, ҳар бир ишлаб чиқариш звеносида ташкилотчилик, тартибни мустаҳкамлаш масалалари ҳар томонлама муҳокама этилиши керак.

Қабул этилган қарорда партия активи йиғилиши КПСС Марказий Комитетини Тошкент шаҳар партия ташкилоти планлар ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш, КПСС XXVI съездини ҳамда Ўзбекистон Компартияси XX съездини коммунистик қурилишда янги ютуқлар билан кутиб олиш учун бутун куч-ғайратини сарфлайди, деб ишонтирди.

* * *

ҚАРШИ, 15 июль. Қашқадарё меҳнат коллективлари КПССнинг тинчликсевар ташқи сиёсатини, партия ва Совет давлатининг мамлакат экономикасини янада ривожлантириш йўлидаги фаолиятини тўла маъқуллаб, шу кунларда оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилмоқдалар. Меҳнаткашлар 1980 йил ва умуман беш йиллик планларини барвақт бажариш учун куч ва ғайратларини аямайдилар. Область партия активининг бугун бўлиб ўтган йиғилиши иштирокчилари шундай деб ваъда бердилар. Йиғилишда КПСС Марказий Комитети 1980 йил июнь Пленуми якунлари ва Пленум қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини бажариш ҳамда КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди. Бу ҳақда область партия комитетининг биринчи секретари Р. Ғ. Ғойиповнинг доклади тингланди.

Партия XXV съездининг тарихий режаларини амалга ошириш соҳасида анчагина иш қилинаётганлиги йиғилишда уқтириб ўтилди. Қарши даштида янги катта пахтачилик райони вужудга келди. Газ индустрияси, енгил саноат корхоналари қурилмоқда. Бу йил рекорд ҳосил — 600 минг тонна пахта етиштириш учун кураш олиб борилмоқда. Бу эса қўриқ ерларни ўзлаштираётганларнинг КПСС XXVI съездига ва Ўзбекистон Компартияси XX съездига совғаси бўлади.

Йиғилиш иштирокчилари ишлаб чиқариш резервларини янада сафарбар этиш соҳасида саноат ходимлари, деҳқонлар ва чорвадорлар олдида турган вазифалар тўғрисида гапирдилар. Деҳқончилик маданиятини ошириш, суғориладиган ҳар бир гектар ердан энг кўп самара олишга доир масалаларга катта эътибор берилди. Область хўжаликлари дон, гўшт, сут етиштиришни, бутун қишлоқ хўжалик маҳсулотини анча кўпайтириш учун ҳамма имкониятларига эга эканликлари таъкидланди.

Докладда ва музокараларда партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва идеология ишлари савиясини ошириш хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма участкаларида янгидан-янги муваффақиятларга эришишнинг сўзсиз шарти эканлиги қайд қилинди. КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорларини ҳар бир меҳнаткаш онгига етказиш, КПСС XXVI съездини ҳамда Ўзбекистон Компартияси XX съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани тобора авж олдириш — ҳозирги вақтдаги энг муҳим вазифадир.

Қашқадарё область партия комитетининг шу куни бўлиб ўтган пленуми навбатдаги XXVI область партия конференциясини 1981 йил 9—10 январда ўтказишга қарор қилди.

(ЎзТАГ).

СУНЪИЙ ДЕНГИЗ БАРПО ЭТИЛДИ

«Андижангидрострой» коллективи катта муваффақиятга эришди. Қурувчилар лойиҳачилар ва сув хўжалиги меҳнаткашлари билан биргаликда Андижон сув омборини қуриш соҳасидаги асосий ишларни барвақт тугалладилар.

Мамлакатимизда бундай сунъий денгизлар ва тўғонлар ҳали бўлган эмас. Қорадарё йўлида вужудга келтирилган 115 метр баландликдаги мустаҳкам тўсиқ жуда улкан омборда 1 миллиард 750 миллион кубометр сувни сақлаб туради.

Сув омбори қурилиши учун қарийб 300 миллион сўм сарфланди. Бу ерга 3,8 миллион кубометр бетон ётқизилди, 110 минг тоннадан зиёд металл конструкциялар монтаж қилинди, салкам 12 миллион кубометр тупроқ ва қояли жинслар қазиб чиқарилди. Энди икки қардош республика — Ўзбекистон ва Қирғизистон қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари 44 минг гектар янги суғориладиган ерларни ўзлаштиришлари мумкин. Яна 416 минг гектар экинзор қўшимча равишда обиҳаёт билан таъминланади.

Сунъий денгиз бунёдкорлари белгиланган иш графигидан анча ўзиб кетдилар. Бутун коллективнинг, унинг илғорлари ва новаторларининг фидокорона меҳнати, фан ва техника ютуқларини кенг жорий этиш, меҳнатнинг илғор методларидан ва жумладан, бригада пудратидан фойдаланиш туфайли ана шундай муваффақиятга эришилди. Партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари катта ташкилотчилик ва оммавий-сиёсий ишларни олиб бордилар.

Ҳозир Андижон денгизида долзарб пайт. Сув омборида тўпланган обиҳаёт далаларга оқизилмоқда. Қурувчилар ноёб гидротехника комплексида барча ишларни тезроқ тугаллаш учун, КПСС XXVI съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар. (ЎзТАГ).

ЗАРБДОР ҚУРИЛИШЛАРНИНГ ҚАҲРАМОНЛАРИ

«Наманганводстрой» трестининг коллективи ўнинчи беш йиллик топшириғини муддатидан илгари — 1 июль куни бажарди. 120 миллион сўмликдан кўпроқ қурилиш-монтаж ишлари графикда белгиланганидан ярим йил барвақт бажарилди. Бу эса бутун тўққизинчи беш йилликдагига нисбатан 33 процент кўп иш қилинганлигини билдиради.

Илғор коллектив қурувчилари ва монтажчилари партия XXV съездидан кейин 8516 гектар суғориладиган экинзорларни ишга туширдилар, 15 минг гектарга яқин ерни текисладилар, жами майдони 20 минг гектардан кўпроқ бўлган далаларнинг мелиоратив ҳолатини яхшиладилар. Қўриқ ерларни ўзлаштирувчилар трест меҳнаткашларидан қарийб 35 минг квадрат метр уй-жой қабул қилиб олдилар. Бу — план топшириғида белгиланганидан анча кўп. Балиқ урчитиш учун мўлжалланган ҳовуз ва сунъий кўллар қуриш плани 20 процент ошириб адо этилди. Беш йиллик мобайнида жами 600 гектар майдонда ҳовуз ва сунъий кўллар барпо этилди.

Шу кунларда трест меҳнаткашлари КПСС XXVI съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб кутиб олиш учун тайёргарлик кўрмоқдалар. Улар беш йиллик охиригача яна 700 гектар янги ерларни қишлоқ хўжалик оборотига киритиш, катта майдонларни текислаш ва мелиорация ҳолатини яхшилаш, меҳнаткашларга яна 4724 квадрат метр уй-жой қуриб бериш юзасидан ўз зиммаларига қўшимча мажбурият олдилар.

(ЎзТАГ).

ПАРВАРИШ ВАЪДАГА ЯРАШАМИ?

РЕСПУБЛИКА ХЎЖАЛИКЛАРИДА МАККАЖЎХОРИ ПАРВАРИШИ ҚАНДАЙ ЎТЯПТИ?

Ўзбекистон деҳқонлари ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йили план ва топшириқларини бажариб, КПСС XXVI съездини муносиб туҳфалар билан кутиб олиш учун ўз юқори [illegible] билан тараддуд кўрмоқдалар. Бригада пахта, чорвачилик маҳсулотлари билан бир қаторда маккажўхоридан ҳам юқори ҳосил етиштиришга қарор қилишган. Хўш, республикамиз далаларида маккажўхори қандай парвариш қилинмоқда? Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети билан республика Ленин комсомоли Марказий Комитети шу мақсадда бригадаликда рейд ва текширишлар ўтказишди.

Унда халқ назоратчилари, комсомол прожекторчилари ва қишлоқ хўжалик мутахассислари, илғор маккажўхоричилар қатнашдилар. Улар юзлаб хўжаликларнинг маккажўхорикорлик бригадаларининг ишини кўриб чиқдилар, далалардаги ютуқлар, янги тажрибалар умумлаштирилди, камчиликларни бартараф этиш чоралари белгиланди.

Ўзбекистонда маккажўхори етиштиришни икки ярим мингдан зиёд комсомол-ёшлар звеноси ўз оталиғига олган. Хўжаобод районидаги «Россия», «Ленинград», «Победа», Гиждувон районидаги «Коммунизм», Энгельс номли колхозлари, Боёвут районидаги «Боёвут», Оқолтин районидаги «Фарғона», Ўзбекистон районидаги «Комсомол», Охунбобоев номли колхозлари ва Фрунзе номли совхозлари ёшлари мисолида бошқа кўплаб хўжаликларда экинлари маккажўхори яхши парвариш қилиниб, мўл ҳосилга замин яратилмоқда.

Сирдарё области хўжаликлари маккажўхори экиш планларини ошириб бажардилар. Улар текширув ўтказилган кунгача бу экинлар парваришини ўз муддатида ўтказиб, 2—3 мартадан суғоришди. 2241 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 100 центнердан ошириб дон ҳосили олишга қарор қилган Оқолтин райони маккажўхорикорлари ҳозиргача экинларга 2,5 марта ишлов бердилар. Районда ҳар куни планда белгиланган 120 гектар ўрнига 180—200 гектар майдондаги маккажўхори қондириб суғориляпти.

Ташаббускор «Фарғона» совхози деҳқонлари 940 гектар майдонга маккажўхори экиб, унинг орасида лавлаги ҳам етиштирмоқдалар. Улар ҳар гектардан 100 центнердан маккажўхори дони, 500 центнер кўкпоя, 500 центнер лавлаги ҳосили олишни кўзламоқдалар. Совхоз меҳнаткашлари бу юксак марраларни эгаллаш учун барча имкониятларни ишга солмоқдалар. Ильич районидаги Волков номли совхозда эса дон учун маккажўхори етиштиришга ихтисослашган бўлим ташкил этилди. И. Мирзамуродов бошлиқ бўлим деҳқонлари 340 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 100 центнердан дон кўтариш иштиёқида меҳнат қилишяпти. Ҳозир экиннинг ривожи яхши, учинчи суғориш тугалланяпти. Боёвут районидаги 44 та маккажўхоричилик бригадасининг 33 таси учинчи суғоришни тугаллади. «Боёвут» совхоз-техникуми, Пушкин номли совхоз ва «Коммунизм» колхозида маккажўхори бир текис, ба-

[illegible] равж ривожланмоқда.

Областдаги 239 маккажўхорикорлик бригадасининг 66 таси ҳар гектар ердан 100 центнердан ошириб «каҳрабо дон» ҳосили кўтариш учун мусобақалашмоқда.

Халқ назоратчилари ва комсомол прожекторчилари колхоз ва совхозларда текшириш ўтказганларида кўплаб хўжаликлар маккажўхори парваришида яхши натижаларга эришаётганликлари ҳолда айрим хўжаликларда бу муҳим ишга панжа орасидан қаралаётгани ҳам аниқланди. Баъзи бригадаларда маккажўхори агротехника қоидаларига асосан парвариш қилинмаётгани, суғориш кечиктириб юборилаётгани, культивация вақтида ўтказилмаётгани оқибатида областдаги 330 гектар маккажўхори экинлари яхши ривожланмаётгани маълум бўлди. Сирдарё районидаги С. Раҳимов номли совхозда маккажўхори экилган майдоннинг 45 гектарини бегона ўт босган. Ильич районидаги «Правда», Титов номли, Боёвут районидаги «Ғалаба» совхозларида, Гулистон районидаги «Коммуна» колхозида ва бошқа хўжаликларда маккажўхорининг парвариши кўнгилдагидек эмас.

Фарғона область Тошлоқ районидаги «Фарғона» колхозининг Азимжон Тожибоев бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси аъзолари бу йил 101 гектар майдондаги маккажў-

[illegible] хорининг ҳар гектаридан пландаги 70 ўрнига 100 центнердан «каҳрабо дон» етиштиришга сўз беришган. Аммо бригада далаларида маккажўхори яхши ривожланмаяпти. Маккажўхори кичик-кичик майдонларга экилган. Бригада ишчи кучи, техника билан етарли таъминланмаган. Пахтачилик бригадаси территориясида дон учун экилган 12 гектар майдондаги маккажўхорини бегона ўт босиб кетган. Бегона ўтни юлиб ташлаб, маккажўхорини яганалаш ўрнига майдонга ўғит солиниб кўллатиб суғорилган. Агротехника қоидаларига эътибор берилмагани оқибатида маккажўхорининг бўйи 1—1,5 метрга етар-етмас попук чиқариб юборган.

Фарғона областининг бошқа айрим районларида ҳам ана шундай аҳволнинг шоҳиди бўлдик. Ленинград районидаги «Социализм» колхозининг Б. Эгамназаров, Охунбобоев номли колхознинг Р. Набиев, Ўзбекистон районидаги Ғафур Ғулом номли колхознинг Ю. Аҳмедов, И. Холбоев бошлиқ бригадаларида ҳам маккажўхори агротехника асосида парвариш қилинмаяпти.

Республиканинг баъзи колхоз ва совхозларида маккажўхори экиш плани бажарилмаган. Қўнғирот, Беруний, Элликқалъа, Тўрткўл, Чимбой районлари маккажўхори экиш планини 66—89 процент уддалашган. Қўнғи-

[illegible] рот районидаги Ильич номли, Чапаев номли, «Партия XXIV съезди» совхозлари эса планни 56—58 процент бажарганлар. Янгиқўрғон районидаги «Победа» совхози 19 гектар майдонга маккажўхори экмаган. Андижон районидаги Охунбобоев совхози планда белгиланган 95 гектар ўрнига 60 гектар майдонга маккажўхори эккан.

Баъзи хўжаликларнинг раҳбарлари ўз айбларини беҳаспўшлашга уриниб, ҳисоботлар ёзишда кўзбўямачиликка йўл қўйишяпти. Тошлоқ районида 3556 гектар майдонга маккажўхори экилиши лозим бўлгани ҳолда 3372 гектар майдонга экилди, деб маълумот берилган. Аслида эса 2978 гектар майдонга уруғ қадалган. Андижон райони хўжаликлари маккажўхори экилган майдонларини 162 гектар, шу райондаги «Победа» колхози 22 гектар, Фрунзе районидаги Жданов номли совхоз 8 гектарга ошириб ёзишган.

Самарқанд областидаги кўплаб районларда маккажўхори етиштиришга алоҳида аҳамият берилмоқда. Айниқса Пахтачи районидаги «Коммунизм» колхози далаларида маккажўхори яхши ривожланяпти. Колхозда экинлар уч марта культивация қилиниб, тўрт марта суғорилди. Етарли даражада минерал ўғитлар билан озиқлантирилди. Бироқ, областнинг Са-

[illegible] марқанд, Хатирчи, Булунғур районларида маккажўхори парвариши ўлда-жўлда.

Бундай мисолларни Тошкент области хўжаликларидан ҳам келтириш мумкин. Пискент районидаги Тельман номли, «Гулистон» колхозларида, Оққўрғон районидаги Куйбишев номли, «Ленинобод» колхозларида, Бўка районидаги Ҳамза, Жамбул номли колхозларда маккажўхори дони етиштиришда агротехник тадбирлар амалга оширилмаётир. Оқибатда экинлар юксак план ва мажбуриятларга яраша ривожланмаяпти.

Наманган областида маккажўхори экилган баъзи майдонларни бегона ўт босишига йўл қўйилган. Чуст районидаги «Москва» колхози далаларида яганалаш, суғориш ишлари суст адо этилгани оқибатида 32 гектар майдондаги экин яхши ўсмаяпти. Саккиз гектар жойдаги маккажўхорини бегона ўт қоплаган. Косонсой, Янгиқўрғон, Поп ва Тўрақўрғон районларида ҳам маккажўхори парваришига сидқидилдан киришилмаяпти.

Шу кунларда маккажўхорини йиғиштириб оладиган машина ва механизмларнинг барчаси созланган бўлиши зарур. Лекин баъзи хўжаликларда бундай техника воситаларининг ремонти қониқарсиз олиб борилмоқда. Кўп комбайнлар мавсумга шай эмас. Ремонт ишлари графиги тузилмаган. Техника воситаларини созлаш учун ишчилар ажратилмаган. Кўп хўжаликларда эса ремонтчиларга маданий-маиший шароитлар яратилмаган. «Госкомсельхозтехника» ташкилотлари ва бўлимлари колхоз ҳамда совхозларнинг техника воситаларини ремонт қилишга [illegible] Андижон, Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Жиззах, Самарқанд областларида бу соҳада оқсамоқда. Арнасой районидаги Конев номли совхозда маккажўхорини оладиган 12 та техниканинг 5 таси, Ромоссовский номли совхозда 15 та комбайннинг 6 тасигина ремонт қилинган. Айрим колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари техника воситаларининг ремонти ҳақида маълумот берганларида ошириб ёзишга йўл қўйишмоқда. Масалан, Янгиқўрғон райони хўжаликлари маккажўхори йиғиштириб оладиган комбайнларнинг ҳаммаси мавсумга тахт деб рапорт беришган бўлсада, ҳалигача бу ишга киришилмаган. Усмон Юсупов районида эса ремонт қилинмаган 5 та комбайн созланган деб ҳисоб берилган.

Бу каби камчиликлар айрим қишлоқ хўжалик ташкилотларининг раҳбарлари дон учун маккажўхори етиштириш ишига масъулият билан қарашмаётгани, улар маккажўхоридан мўл ҳосил олиш учун керакли чора-тадбирларни кўрмаётганликлари оқибатида содир бўляпти. Техника воситаларини сифатли созлаш, экинларга юқори агротехника қоидалари асосида ишлов бериш каби ишларга юзаки қараётган ташкилотларнинг раҳбарларига тегишли чоралар кўрилиши зарур. Колхоз ва совхозларнинг халқ назоратчилари эса ўз фаолиятларини янада жонлантиришлари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш юзасидан ўтказилаётган текшириш ва рейдларнинг сифати ва самарадорлигини янада ошириш чораларини кўришлари керак.

М. МИРҚОСИМОВ,
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири.

ЙИЛЛИК ПЛАН — 7 НОЯБРГА!

ШИЖОАТ

ҚОЛОҚЛАРСИЗ ИШЛАШ ТАЖРИБАСИДАН

Когон ёғ-экстракция заводи республикамиз саноатининг тўнғич корхоналаридан биридир. Завод тарихи ва бугунги ҳаётига чуқурроқ назар солсангиз, бу ерда ўзига хос революцион ва қаҳрамонона меҳнат анъаналари чуқур илдиз отганининг гувоҳи бўласиз. Корхона тарихи музейига қўйилган кўргазмалар, ҳужжатлар, фотосуратлар завод коллективининг Бухорода биринчилардан бўлиб ленинча коммунистик шанбаликларни ташкил этиш ва ўтказиш ташаббускорларидан бўлгани ҳақида ҳикоя қилади. Улар бир неча марта Бутуниттифоқ социалистик мусобақаларида ғолиб чиқиб, партия ва ҳукуматимизнинг фахрли мукофотларини олишга муваффақ бўлишган.

Сир эмас, икки-уч йил илгари завод қолоқлар қаторига тушиб қолди. Қувватлардан фойдаланиш ёмонлашди. Гоҳ у, гоҳ бу цехда ускуналар турли сабаблар билан тўхтаб қолаверарди. Меҳнат унумдорлигининг пасайиши, табиийки, ишчилар маошига, устама ҳақ тўланишига, илғорларни моддий рағбатлантиришга салбий таъсир кўрсатди. Бу ўз-ўзидан коллектив ўртасида қўнимсизликнинг ошишига, меҳнат интизомининг бузилишига олиб келди.

Заводдаги аҳвол область партия комитети бюроси мажлисларида, республика тармоқ министрлиги коллегияларида бир неча марта муҳокама қилинди. Корхонани оёққа турғазиш учун шошилинч чоралар кўрилди. Чунончи, завод директорлигига ишлаб чиқаришда катта тажриба орттирган Ҳидоят Саломов тайинланди. Зиммасига ғоят оғир ва масъулиятли вазифа — корхонани эскирган, қисман ишдан чиққан ускуналарини янги хилларига алмаштириш йўли билан тўла реконструкция қилиш топширилди.

— Бу ишнинг нозиклиги шунда эдики, — ҳикоя қилади бош инженер А. Бобомуродов, — ишлаб чиқариш ҳажмини қисқартирмаган ҳолда реконструкцияни амалга ошириш лозим эди. Хўш, бунинг учун биз қандай йўл тутдик? Аввало, бутун коллектив ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб бордик.

Бугунги қийинчиликлар ортада, қувончли ғалабалар турганига ишонтира олдик. Ишчилар, инженер-техник ходимларни аҳиллик, уюшқоқлик кўрсатишга, завод шуҳратини қайта тиклашда барчани баб-баравар жонкуярлик билан кураш олиб боришга чақирдик. Корхонада реконструкция бош штаби тузилди. Ҳам ишлаб чиқариш, ҳам реконструкция бўйича икки тармоқли социалистик мусобақани жорий этдик. Пешқадам коллективларни, ишчилар, жонкуяр инженер-техник мутахассисларни рағбатлантириб бориш мақсадида «Очиқ дастурхон» столи жорий этилди. Ишчиларни моддий рағбатлантиришнинг бу формаси яхши натижалар бера бошлади. Масалан, завод ҳовлисидаги кўркам хиёбонда махсус столлар безатиб қўйилади. Унда ҳар хил чинни ва ноёб эсдалик буюмлар, гиламлар қўйилган бўлиб, уларни олиш шартлари илова этилган. Ушбу шартларни: ишлаб чиқариш нормасини ошириб бажарган, маҳсулотнинг нуқул аъло сифатли бўлишини таъминлаган, ўзига ишониб топширилган аппарат ёки дастгоҳни нуқсонсиз ва тўхтовсиз ишлатган, иш жойини тоза ва озода тутган ишчи сменадан сўнг тўғридан-тўғри тегишли мукофотни олиб қайтаверадиган бўлди.

Кўп ўтмай заводда меҳнат активлиги маромга тушиб кетди. Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун қайғурадиган, цех, бригада обрў-эътибори учун курашадиган бўлиб қолди. Қисқа муддатда корхонада катта ўзгаришлар бўлди. Чунончи, эскирган 10 та ёғ ва кунжара чиқарувчи форпресслар ўрнида ГДРдан келтирилган 10 та янги «Г—24» маркали агрегат беш ой илгари ўрнатилиб, монтаж қилинди. Бу агрегатлар илгаригиларига нисбатан 100 — 150 тонна кўп чигитни қабул қилиб, меҳнат унумдорлигини 8 процентга ошириш имконини берди.

Чигитни механик тозалагичлар бақувват пневмотранспортёрлар билан алмаштирилди. Магнитли қурилмалар бутунлай янгиланди. Уларни ремонтсиз ишлатиш муддати икки-уч ҳафтага узайтирилди. Икки минг тонна чигит қабул қилиш қувватига эга бўлган вентиляция ускуналари билан комплектлаштирилган қуритиш-саралаш майдончаси ишга туширилди. Экстракция цехида эса, кунжара таркибидаги ёғни камайтиргич конденсаторлар тайёрланиб ўрнатилди. Аслида чет элдан сотиб олинадиган бундай конденсаторлар биринчи марта завод механика-ремонт участкасида тайёрланди. Шу цехда 600 метрга яқин турли хил қувур тармоқлари янгиланди. Корхона бўйича 250 метрдан кўпроқ винтли шнопли транспортерлар қайта ўрнатилди ёки янгилари билан алмаштирилди.

Корхонада рационализаторлик ҳаракати кенг кулоч ёйди. Ўтган йилнинг ўзида тушган 14 та рационализаторлик таклифидан 12 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди ва корхона 30 минг сўм иқтисодий самара олди. Қозон хўжалигининг бошлиғи Евгений Застенский, слесарлар бригадири Абдулла Мамедов, токарь Виктор Прушин, бош технолог Абдураим Зиёев сингари рационализаторлар чигитни тез ва соз тозалаш, бензинни тежаб сарфлаш ҳамда электр энергиясини иқтисод қилишга оид самарали таклифлари билан коллектив ҳурматига сазовор бўлишаётир.

Коллектив аҳиллиги ва жонкуярлиги, реконструкция муваффақиятли олиб борилаётганлиги туфайли завод қолоқликдан чиқиб, илғорлар сафига дадил одимлар билан бораётир. Ўтган йили корхона меҳнатсевар ишчилари пландагидан қарийб 600 тонна кўп ёғ ишлаб чиқаришга, меҳнат унумдорлигини илгариги йилларга нисбатан 1,5 баравар оширишга эришдилар. Завод эндиликда қолоқлик давридаги қарзларидан батамом қутулиб, фойда кўриб ишлайдиган даражага чиқиб олди. Ишчилар ўртасида меҳнат кўтаринкилиги, ташаббускорлик ҳаракати тобора жўш урмоқда. Шу йилнинг бошида смена мастери Аваз Назаров «В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги шарафига қолоқларсиз ишлайлик!» шиори остида ватанпарварлик ташаббуси билан чиқди. Унинг бригадасида жами 35 киши ишлайди. Улар бир ёқадан бош чиқариб, бир сменада нормадаги 20 тонна ўрнига 30—35 тонна ёғ ишлаб чиқаришга муваффақ бўлишаётир. Бу илғор коллектив доҳиймиз юбилейи кунигача 1980 йил олти ойлик топшириғини адо этди. Тошбой Пўлатов, Раим Ражабов, Нўъмон Тиллабоев, Ғани Ботиршинлар бошлиқ бригадаларнинг коллективлари ҳам шундай маррани эгалладилар.

Заводда илғорлар сафи йил сайин кенгайиб боряпти. Коммунистик меҳнат зарбдорлари сони 200 нафардан ошиб кетди. Жуда кўплаб ишчилар ана шу шарафли номга эришиш учун кураш ҳаракатига қўшилишган. 30 дан ошиқ ишчи ўн биринчи беш йиллик ҳисобига ишламоқда. Улар орасида Меҳнат Қизил Байроқ орденли ёғ оқловчи, коммунист Раҳима Халимова, «Ҳурмат Белгиси» орденли, чигитдан мағиз ажратувчи Иброҳим Рўзиев, қовурувчи Қудрат Акрамов, чигит тозаловчи Умар Суюнов ҳамда юкчи Бобоқул Абдуллаевлар бор. Улар айни кунларда 1983—1984 йиллар ҳисобига меҳнат қилишаётир.

Илғор тажрибаларни, ижодий ташаббусларни ардоқлаб асраётган, юксалиш сари дадил одимлаётган когонлик ёғ экстрактчилар якунловчи йил ва умуман ўнинчи беш йиллик топшириқларини Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 63 йиллигига қадар бажариш учун ҳар қачонгидан зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг мақсади: КПСС XXVI ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездларини муносиб кутиб олишдир.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Янгийўл мебель фабрикаси коллективи КПСС XXVI съезди шарафига зарбдор вахтага чиқди. Суратда: корхонанинг илғор ишчиси Қодирали Усмонов. У айни кунларда 1981 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда.

В. Сироткин фотоси.

ЙЎЛ ХЎЖАЛИГИ — ДЕПУТАТЛАР НАЗОРАТИ ОСТИДА

Ўнинчи беш йилликда республикамизда минг километрга яқин автомобиль йўллари қурилди ва реконструкция қилинди. Ўзбекистон ССР Олий Совети транспорт, йўл хўжалиги ва алоқа доимий комиссияси 15 июль куни бўлиб ўтган мажлисида халқ хўжалигининг ана шу муҳим соҳасида капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш йўлларини кўриб чиқди.

Комиссия кейинги вақтларда республикада йўл-эксплуатация участкаларининг ишини яхшилаш соҳасида кўп иш қилинаётганлигини таъкидлади. Йўллар яхши сақланмоқда, янги автомобиль магистраллари тез суръатлар билан қурилмоқда, шу билан бирга депутатлар Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари министрлигининг айрим ташкилотларини графикдан орқада қолаётганлиги учун танқид қилдилар.

Комиссия ўз қарорида министрликка, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш, автомобиль йўлларини қуриш ва ремонт қилишни жадаллаштириш, ана шу ишларнинг сифатини янада яхшилаш юзасидан қўшимча тадбирлар ишлаб чиқиб, уни амалга оширишни тавсия этди. (ЎзТАГ).

ХОК СЕССИЯСИДА

(Боши биринчи бетда)

Биз шу ҳақда гапира туриб, Олимпиада хартияси принципларини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган Халқаро Олимпиада Комитетининг аъзоларига ўзимизнинг ҳурмат-эҳтиромимизни билдирамиз, ХОК президенти лорд Килланиннинг, кўпчилик халқаро спорт федерацияларининг изчил ва собитқадамлик билан иш олиб бораётганлигини қайд қиламиз.

Ер куррасининг барча қитъаларидан Москвага келган олимпиадачилар учун, деб давом этди С. П. Павлов, Олимпиада қасамёдида айтилганидек, спорт шуҳрати ва командаларнинг шарафи йўлида тўла даражада ўзини намоён этиш учун барча зарур шароитлар яратилган.

Шу нарсани алоҳида мамнуният билан қайд этамизки, Москвада ўтказиладиган Олимпиада ўйинларига тайёргарлик Олимпиада ҳаракатининг олижаноб принципларини янада ёйишга, ўзаро манфаатли спорт ҳамкорлигини кенгайтиришга актив кўмаклашди, СССРда ҳам, шунингдек бошқа мамлакатларда ҳам физкультура ва спортни ривожлантиришга катта таъсир ўтказди.

СССР МОК раиси пировардида бундай деди: бутун совет спорт жамоатчилиги сингари СССР Олимпиада комитетининг аъзолари ҳам олимпизм порлоқ ғояларининг тантанаси йўлида бундан буён ҳам сабот билан ишлайдилар.

Зал гумбазлари остида Совет Иттифоқининг Давлат гимни янграйди.

Сўнгра **В. В. Кузнецов** сессия қатнашчилари ҳузурида нутқ сўзлади. У бундай деди:

Халқаро Олимпиада Комитетининг 83-сессияси очилиши муносабати билан сизларни СССР Олий Совети Президиуми номидан табриклайман.

Ишонч, яхши ният ва халқлар ўртасида тинчлик вазиятини вужудга келтиришга кўмаклашувчи ҳозирги Олимпиада ҳаракати, — деди у, — Ер юзи жамоатчилиги ҳаётида муҳим омил бўлиб қолди. Олижаноб Олимпиада идеаллари совет халқига яқин ва тушунарлидир. Миллион-миллион кишилар бизда спорт билан фаол шуғулланмоқдалар. Кўпгина спортчиларимиз халқаро мусобақаларда бир неча марта ғолиб чиқдилар.

Совет давлати мамлакатимизда спорт ҳаракати, инсон саломатлигини мустаҳкамлаш ҳақида доимо ғамхўрлик қилмоқда. Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш СССР Конституциясида гарантияланган.

1980 йилги Олимпиада ўйинлари Ватанимиз пойтахтида ўтказилаётганлигидан Совет Иттифоқи халқлари фахрланмоқда. Москва шаҳри, юз минглаб совет кишилари ана шу ўйинлар муҳим халқаро спорт воқеасига, жаҳон спорт байрамига айланиши учун ҳамма ишларни қилдилар.

Олимпиада ўйинларининг ташкилот комитети кўп қиррали ижодий ишларни амалга оширди. Бу комитетнинг бутун фаолияти Халқаро Олимпиада Комитети, Халқаро спорт федерациялари ва миллий олимпиада комитетлари билан маҳкам алоқада ўтди. «Олимпиада-80»га тайёргарлик Олимпиада хартияси қоидаларига, Олимпиада ҳаракати анъаналарига, Халқаро Олимпиада Комитетининг талабларига қатъий мувофиқ тарзда ўтказилди.

Шу кунларда Москва ва Ватанимизнинг бошқа шаҳарлари жаҳоннинг барча қитъалари вакилларини — Олимпиада ўйинларининг жуда кўп қатнашчиларини, расмий кишилари ва меҳмонларини меҳмондўстларча хушнудлик билан кутиб олмоқда.

Турли мамлакат ва халқларнинг намояндалари, турли сиёсий қараш ва эътиқоддаги, дини ва ирқи турлича бўлган ва халқаро спорт ҳамкорлигининг муштарак идеаллари билан бирлашган кишилар бугун бу ерда бирга тўпланишган. Буларнинг ҳаммаси Олимпиада ҳаракати ўз принципларининг матонати ва ҳаётий кучини яна бир бор исбот этганлигидан далолат бериб турибди.

Совет жамоатчилигининг кенг доиралари Халқаро Олимпиада Комитетининг 83-сессиясини ўтказишдан иборат фахрли ҳуқуқ пойтахтимизга берилганлигини зўр мамнуният билан кутиб олдилар.

Бизга маълумки, сессия халқаро Олимпиада ҳаракатини янада ривожлантириш ва унинг бирлигини мустаҳкамлаш билан боғлиқ бир қанча катта, принципиал масалаларни кўриб чиқиши лозим.

В. В. Кузнецов ишонч билдириб айтдики, сессияда қабул қилинадиган қарорлар халқаро спорт ҳамкорлигини кенгайтиришга, олижаноб Олимпиада идеалларини бундан буён ҳам ёйишга, халқлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва дўстликни, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга янги куч бахш этади.

СССР Олий Совети Президиумининг топширувига мувофиқ Президиум Раисининг биринчи ўринбосари, ХОКнинг Москвадаги 83-сессиясини очиқ деб эълон қилади.

Яна музика янграйди — А. Вивальдининг «Олимпиадачилар» симфонияси ижро этилади.

Лорд **Килланин** минбарга чиқади. У ХОКнинг 83-сессияси очилишига етиб келган кишиларнинг ҳаммасига миннатдорчилик изҳор этиб, бу сессия бевосита XXII Олимпиада ўйинлари олдидан ўтказилаётганлигини таъкидлади.

Мен шу нарсага чуқур афсусланаманки, — деди у, — сиёсий тазйиқ сабабли ёки ўз хоҳиши билан кўпгина спортчилар бу ўйинларда қатнашмаяптилар. Менинг фикримча, спортчилар кўпинча спорт раҳбарларининг қурбони бўлаётганликларини яна бир карра таъкидлаб ўтишга рухсат бергайсиз. Кўпларимиз спортчиларга ана шу ўйинларда якка тартибда қатнашиш имконини берадиган усулларни топишни истаймиз.

Варнада ўтказилган конгрессдан кейин уч томонлама комиссия фаолиятининг активлашганлиги туфайли, деб давом этди ХОК президенти, кейинги саккиз йил ичида якка тартибда ҳам, коллектив тарзда ҳам Халқаро Олимпиада Комитети, халқаро спорт федерациялари ва миллий олимпиада комитетлари ўртасида энг қалин ҳамкорлик амалга оширилди. Бу эса Олимпиада бирдамлигини мустаҳкамлаш билан бир қаторда, Олимпиада ҳаракатини ривожлантириш учун ҳам жуда катта аҳамият касб этди ва менинг фикримча, айниқса, Олимпиада ўйинлари ўртасидаги йилларда спортни ривожлантиришда рағбатлантирувчи куч сифатида ҳаракатимиз моҳиятини намойиш қилиб кўрсатди. Уч томонлама комиссиянинг актив ҳаракати натижасида ЮНЕСКО сингари ҳукумат ташкилотлари билан жуда яхши муносабатлар ўрнатилди.

Мен қайта-қайта айтганимдек, ҳукуматлар спортнинг ривожланишига турли йўллар билан кўмаклашишлари мумкин. Спорт сиёсий қурол сифатида фойдаланилган вақтдагина, — деб таъкидлади лорд Килланин, проблемалар пайдо бўлади. Бундан кейинги йилларда спорт ва Олимпиада ҳаракатининг сиёсатга боғлиқ бўлмаслигига эришиш зарур, лекин бу осон вазифа эмас. Бизнинг мақсадимиз ҳамиша спортчини ҳимоя қилишга қаратилиши лозим, спортнинг ижобий аҳамияти учун, келишмовчиликларни спорт майдонларида ўтказиладиган дўстона мусобақаларда бартараф этиш учун курашдан иборат бўлиши лозим.

ХОК президенти Халқаро Олимпиада Комитетини ва унинг президентини қўллаб-қувватлаган барча халқаро спорт федерацияларига, миллий олимпиада комитетларига, бошқа спорт ташкилотларига миннатдорчилик изҳор этди.

Биз, — деди у, — XXII Олимпиада ўйинларини тантанали ўтказмоқ учун Москвага тўпландик. Совет спортчилари ва спорт раҳбарларининг СССР 1950 йилда ана шу ҳаракатга аъзо бўлиб кирган ва совет командасининг 1952 йилги ўйинларда биринчи марта куч синашганидан буён ўтган давр ичида халқаро Олимпиада ҳаракати олдидаги хизматларини эътироф этиб, ўйинларни ўтказиш ҳуқуқи шу шаҳарга берилган эди.

Пировардида лорд Килланин XXII Олимпиада ўйинларининг муваффақиятли ўтишини таъминлаш мақсадида жуда катта тайёргарлик ишларини амалга оширганлиги учун И. Т. Новиковга ва Халқаро Олимпиада Комитетининг ана шу олимпиада сессиясини очганлиги учун В. В. Кузнецовга миннатдорчилик изҳор этди.

ХОК 83-сессиясининг тантанали очилиши Олимпиада гимнини ижро этиш билан тугади.

ХОКнинг сессияси 18 июлгача давом этади. Сессия кун тартибида ХОК махсус комиссияларининг докладлари, Лейк-Плэсиддаги қишки ўйинларнинг якунларини муҳокама қилиш, Москвадаги Олимпиада ўйинлари ташкилот комитетининг докладлари, 1984 йилда ўтказиладиган Олимпиада мусобақалари тўғрисида ахборотлар, ХОК қоидаларида ўзгартишлар, ХОКнинг янги президентини сайлаш тўғрисидаги масалани ва бошқа масалаларни кўриб чиқиш кўзда тутилган.

* * *

ХОК сессияси қатнашчилари учун совет санъат усталари қўйиб берган концерт муваффақиятли ўтди.

(ТАСС).

ИБН СИНО ТУҒИЛГАН ЖОЙДА

ТАРИХ САҲИФАСИ

Бундан минг йил бурун ҳам бу қишлоқ Афшона — Катта боғ деб аталарди. Мевалар ғарқ пишган маҳалла худди шу қишлоқда бутун дунёга танилган, бошқа мамлакатларда Авиценна номи билан машҳур бўлган энциклопедист олим Абу Али ибн Сино туғилди.

Афшона қишлоғи ўз фарзанди туғилган куннинг минг йиллигини бутунлай янги бир қиёфада кутиб олмоқда. Машҳур олимнинг юбилейи ЮНЕСКОнинг қарорига биноан шу йил кузда нишонланади. Афшонага барча қитъаларнинг юздан зиёд мамлакатидан вакиллар келишади. Эндиликда олимнинг бронза ҳайкали ишланмоқда. Бу ҳайкал ҳозирги кунда Ибн Сино номидаги колхознинг марказий қўрғони бўлиб қолган қишлоқ майдонида гранит ва мармар шохсупага ўрнатилади.

Янги Афшона бултурдан бошлаб қайта қурилмоқда. Ҳозир бу ерда юздан ошиқ колхозчи оилалари шинам уйларда ҳовли тўйлари ўтказишди. Кенг ва тўғри кўчалар бўйлаб миллий безакда чиройли бир ва икки қаватли уйлар саф тортди.

Мана, сувчи Раҳмат ота Ражабовнинг янги ҳовлиси, унинг тўнғич ўғли Искандарнинг худди шундай ҳовлиси ҳам у билан ёнма-ён. Уй соҳиби кекса бўлишига қарамай ҳали бақувват, куч-ғайратга тўла. Раҳмат ота уйга таклиф этади, кўп сонли оиласи билан таништиради. Катта ўғиллари ва қизлари жамоат хўжалигида ишлашади. Улар орасида тракторчилар, сут соғувчилар, боғбонлар, техникум ва институтда сиртдан ўқиётганлар ҳам бор. Тўнғич ўғли Искандар эса олий ўқув юртини тугатгандан сўнг хўжаликда бош ветеринар врач бўлиб ишламоқда.

Ражабовлар уйлари сингари янги типда қурилаётган, ҳамма қулайликларга эга бўлган уйлар Ўзбекистон қишлоқларида ҳозир жуда кўп. Бу уйлар беш хона ва айвондан иборат бўлиб, олдида боғи ҳам бор. Уйда газ, иссиқ сув. Ҳовлида олма, шафтоли, олча, ўрик ниҳоллари. Боғдан кейин бир неча та сабзавот пуштаси. Қўрғоннинг энг охирида эса қорамол ва товуқлар учун оғилхона. Дарвоза ёнида «Жигули» учун гараж.

Ҳар бир ҳовли шу тартибда қурилган. Кузга бориб қишлоқда 150 та уй қуриб битказилади. 520 ўринли янги мактаб эса тайёр. Болалар музика мактаби, поликлиника, маиший хизмат уйи, алоқа узели, катта томоша зали ва бадиий ҳаваскор коллективлар учун хоналарга эга бўлган маданият саройи бинолари фойдаланишга топширилди.

Қадимий Афшона бугун ана шундай. У дунёнинг барча бурчакларидан буюк файласуф, табиатшунос, математик, табиб ва шоир Абу Али ибн Синонинг минг йиллигига келувчи меҳмонларни ана шундай кутиб олади. У юбилейни фақат янги посёлка билангина эмас, балки колхоз далалари ва фермаларида ҳам катта ютуқлар билан кутиб олади. Пешку районидаги бошқа хўжаликлар сингари Ибн Сино номли колхознинг аҳил коллективи бу йил ҳар гектар ердан 50 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қарор қилган.

А. МАМЕДОВ,
А. УЗИЛЕВСКИЙ.
Бухоро области.

(«Известия», 15 июль).

ЛИМОНЗОРЛАР ЯШНАДИ

ЗАМИНДАГИ ИЗ

Тошкент чеккасида Яланғоч қишлоғи бор. Унинг номи посёлканинг ҳозирги қиёфасига асло жавоб бермайди. Унга яқинлашганда гуллар ва меваларнинг нафис бўйини беихтиёр ҳис қиласиз. Эндиликда Яланғочни жаннатмакон жой деб атайдилар. Бу ерга мамлакатнинг барча бурчакларидан хатлар келиб туради. Уларнинг кўпчилиги бир адресга, селекционер Зайнутдин Фахрутдиновга келади.

«Қадрли ўзбек биродаримиз! — дейилади хатлардан бирида. — Сиз гўзаллик ижодкорисиз. Бу гўзаллик яна ажойиб ҳид ва ёқимли таъмга эга. Лимоннинг янги нави учун сизга ташаккур».

— Бу ерда гўё эртакдагидек! — Зайнутдиннинг боғига кирган ҳар бир киши шундай хитоб қилади.

Унинг майдони — 500 квадрат метр. Аммо бу ерга дунёнинг барча неъматлари жо бўлган. Полиэтилен девор ва томлар, махсус асбоб-ускуналар ернинг тропик зоналари микроиқлимини яратади. Олис юртлардан келтирилган мевали дарахтлар, барча қитъаларнинг минглаб гуллари бу ерда кўкарган: тропик набототнинг 300 тури бор!

Зайнутдиннинг энг зўр ифтихори — унинг лимонлари. Ахир илгари бу ерда лимонни билишмасди: барча мавжудот жазирамадан толиққан Ўрта Осиёда цитрус экинлари ўсмас эди. Ўттиз йилча олдин Ўзбекистонга Грузиядан озгина лимон қаламчаси келтиришди. Ўз-ўзидан маълумки, улар қуриб қолди. Фақат бир неча шохлар омон қолди, улар ҳам ҳолсиз ва ярим жон эди. Аммо Зайнутдиннинг меҳрибон қўллари уларни сақлаб қолди, лимонларга ҳаёт бахш этди. Кўкарган лимонларнинг томирлари шу қадар кўп шох чиқардики, уларни санаб бўлмасди. Фахрутдинов «меҳмонларни» фақат иссиқ-қуруқ иқлимга кўниктирибгина қолмай, балки уларнинг феълини ўзгартирди, аниқроғи, янги навлар яратди. Оддий лимон меваси илгари юз граммдан ошмасди, Зайнутдиннинг мевалари эса 600—800 грамм бўлди, баъзан эса ҳатто 1 килограммга ҳам етди.

Лимонлар ёнида олис ўлкалардан келтирилган бошқа кўчатлар — банан дарахтлари ҳам яйраб ўсмоқда. Бананзорлар мандаринларга туташиб кетган. Яна ҳайратга тушасан киши. Оддий мандарин мевалари пахта чаногидан катта бўлмай, атиги 40—50 грамм келади, бу ерда эса уларнинг вазни 600—700 граммга етади.

Бугунги даражага эришгунча Зайнутдинга 30 йил керак бўлди. Тиришқоқ бу кишини омадсизлик азоблари асло тўхтатолмади. Селекционер бошлаган ишини астойдил давом эттирди. Наҳотки, табиат яратган қатъий рамкани лоақал озгина ўзгартириб бўлмаса? Мичурин бунга эришди-ку. Ўрта Осиё иқлимининг инжиқликлари ва нозикликларига бардош берадиган лимоннинг навларини яратиш керак. Хўш, қайси йўллар билан? Албатта, чатиштириш йўли билан. Аммо бу натижа бермади. Ўшанда Зайнутдин ботаник Н. Риндин методидан фойдаланди, яъни, одатдагидек, новдани эмас, илдизларни пайванд қилди. Бу билан у ўсимликни ёшартирди, уларга совуққа чидовчи хусусият ато этди.

Ниҳоят, ютуқ ёр бўлди; икки нав — «новогрузинский» ва «мейер» навлари — селекционернинг меҳнатини тақдирлади: лимоннинг мутлақо янги — совуққа чидамлироқ, юпқа пўстли, сершарбат ва хушбўй мева берадиган нави дунёга келди.

Кейинги тинимсиз изланишлар жуда яхши ютуқлар келтирди: селекционер лимон дарахтларини йил бўйи мева беришга мажбур қилди. Ҳар бир бутоқда ҳамиша гуллар, тугунчалар ва мевалар яшнаб туради.

Ўзбек селекционерининг яратган навлари умумхалқ назарига тушди. Москвада дегустацион комиссия унинг лимонларини барча 11 сифат категориялари бўйича олий балл билан баҳолади. Ўзбекистон олимлари ўтказилган тажрибаларнинг катта илмий ва амалий аҳамиятини назарда тутиб, Зайнутдин Фахрутдиновни республика Фанлар академиясининг фахрий академиклигига сайлашди.

Зайнутдин танлаган йўли — янги изланишлар йўлидан қатъий ва дадил одим отмоқда. Лабораторияда ҳозир лимоннинг яна уч янги нави синаб кўриляпти, унинг фикрича, булар беҳисоя қимматли шифобахш хислат кашф этади. Аммо ишнинг муҳимлиги фақат шу билан чегараланадими?

Ишнинг яна бир муҳим томони: Ўрта Осиёнинг кескин континентал иқлими шароитларида қишлоқ хўжалигининг бу жойлар учун ғайри табиий бўлган цитрусчилик тармоғи туғилди. Фахрутдиновнинг кичик боғида етиштирилган лимон кўчатлари нафақат Ўзбекистон хўжаликларига, балки бошқа иттифоқдош республикаларга ҳам йўлланма олмоқда.

— Мамлакатнинг 200 дан зиёд хўжалиги биздан лимон кўчати олади, — дейди Зайнутдин ишлаётган Тошкент область Орджоникидзе районидаги В. И. Ленин номли колхоз раиси Меҳмон Рашидов. — Фақат ўтган йили биз уларга 11 минг туп кўчат жўнатдик. Бу йил 25 минг туп кўчат сотишни мўлжаллаяпмиз. Ўтган йили савдо тармоқларига миллион донадан зиёд лимон берилганди, энди эса уларнинг сони бир ярим миллион донадон ошади. Икки йилдан сўнг 50 гектар майдонни эгаллаган яна бир лимонзор ишга тушади.

Бу биргина хўжаликда, холос. Шу районнинг қўшни «Коммунист» колхозида лимон етиштирадиган йирик комбинат барпо этилди. Ўзбекистоннинг энг жанубий нуқтаси — Сурхон водийсида субтропик экинлар ўстирадиган «Наврўз» агросаноат комплекси яратилди. Бу ерда Термиздаги колхоз ва совхозлар кучларини бирлаштириб, кўҳна шаҳар атрофидаги бўш ётган ерларни ўзлаштиришди. Ер яна яшнаб кетди ва одамлар қувончи учун эндиликда мева бермоқда.

Чодак тоғ ёнбағирларидаги шундай ҳаётсиз ерларни бугунги кунда Наманган область Поп районидаги В. И. Ленин номли ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнаткашлари лимонзорга айлантиришяпти.

— Яқин вақтларда Ўзбекистон лимонлари ичида бизники ҳам бўлади, — дейди бирлашма бош директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Аҳмаджон Одилов. — Берган ёрдами ва қимматли маслаҳатлари учун Зайнутдин Фахрутдиновга раҳмат. Биз унга йигит ва қизларимизни ўқитишга юбормоқчимиз. У ерда цитрусчилар мактаби очилса яхши бўларди. Ахир, цитрус экинлари республикамизда бир умрга жойлашяпти. Мана, бизга қўшни Андижон область Хўжаобод районида цитрус экинлари учун 200 гектар ер ажратишди!

Республикада цитрусчиликни янада ривожлантириш бўйича махсус тадбирлар қабул қилинди. Яқин йиллар ичида республикада мева етиштиришни 80 миллион донагача етказиш белгиланди.

Янги тармоқнинг туғилиши билан муаммолар яққол кўриняпти. Мутахассисларнинг айтишича, даставвал Зайнутдин Фахрутдиновнинг боғлабораториясида олиб борилаётган изланишларга чуқур илмий характер бахш этиш керак, ўшанда бу ер цитрус экинлари ўстириш бўйича тадқиқот ишлари маркази бўлиб қолади. Бунда Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси асосий роль ўйнаши керак, деб ўйлаймиз.

Кўплаб масалаларни ҳал этиш олдинда турибди. Уларнинг муҳимларидан бири лимон учун теплица яратишга тааллуқлидир: дарвоқе, теплица қандай бўлиши керак — хандаклими ёки пленкалими, енгил типдами. Республиканинг кўплаб хўжаликлари лимонзорларни хандакли усулда қуришяпти. Аммо Зайнутдин Фахрутдинов огоҳлантиради: хандаклар қимматга тушади. Бунинг устига уларда деярли шамол бўлмайди, лимон дарахтлари мўл мева тугмайди. Ахир улар соф ҳаводан «нафас олишлари» муҳим. Булардан ташқари, лимон дарахтлари кўп яшайди, ҳамиша ям-яшил бўлади, деб таъкидлайди селекционер. У яхши шароитларда юз йилдан кўп ўсиши мумкин. Хандакларда эса унинг умри 15—20 йилгача қисқаради. Бунга Зайнутдин ўз тажрибасида ишонч ҳосил қилди. Ана шундай муҳим масала юзасидан ҳозирча олимлар ҳам, тажрибакорлар ҳам ягона фикрга келишгани йўқ.

Ёки яна бир муаммо. Баъзилар: цитрус экинларя ўстириш — беҳисоя қимматга тушадиган иш, дейишади. Зарар кўриш мумкин, ҳосилдан тушови қиммат, дейишади. Бироқ Зайнутдин ишлайдиган хўжалик фақат ўтган йили цитрус экинларидан 300 минг сўм даромад олди. Назаримизда, олимлар буни ҳам ҳар тарафлама ўлчаб кўриши, ҳисоблаб чиқиши, асослаши керак.

Фойдаланилса, кўп самара бериши мумкин бўлган яна бир катта резерв ҳақида гапирмаслик мумкин эмас. Гап ер ости иссиқ сувлари ҳақида боряпти. Геологларнинг айтишича, Қизилқум, Қорақум, Мирзачўл ва Қарши даштларида ер остида қайноқ денгизлар жўш уриб ётибди. Цитрус боғлари яратиб, бунда ер ости иссиқ сувларидан фойдаланиш мумкин. Бундай бўм-бўш даштлар оз эмас. Уларни лимон, мандарин ва апельсин боғлари қоплайверсин.

И. МУҚИМОВ,
(«Правда» мухбири).
Ўзбекистон ССР.
(«Правда», 15 июль).

Мутахассис минбари

ЧЕКАНКАНИ СИФАТЛИ ЎТКАЗИНГ

Республика пахтакорлари КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш мақсадида мўл ҳосил тўплаш учун ғўза парваришини намунали олиб бормоқдалар. Агротехника фани ютуқларидан оқилона фойдаланиб, кўп йиллик тажрибаларини ишга солмоқдалар.

Мўл «оқ олтин» ҳосили етиштириш омилларидан бири — ғўза чеканкасини ўз вақтида ва сифатли ўтказишдир. Бу тадбир шона ва гулларнинг тўкилишини бирмунча қисқартиради, эртапишар, бўлиқ кўсакларнинг пайдо бўлишига олиб келади. Чеканканинг фойдаси шундаки, у озуқа моддаларини қайта тақсимлайди ва ҳосил элементларига йўналтиради.

Мутахассислар ўртасида чеканка пахтанинг пишиб етилишини тезлаштиради, деган нотўғри фикр кенг тарқалган. Шунга кўра баъзи район ва хўжаликларда ғўза чеканкаси барвақт — ниҳолларда 10—12 та ҳосил шохи пайдо бўлганда ўтказилмоқда. Бу ҳол пахта ҳосилдорлигига, тола сифатига салбий таъсир кўрсатмасдан қолмаяпти.

Пахтанинг эрта пишиб етилиши вегетация давридаги эффектив ҳарорат йиғиндисига ҳамда навнинг тезпишарлик хусусиятларига боғлиқ. Чеканка айниқса, бу йилгидай иссиқ об-ҳаво шароитида ҳосил элементларининг тўкилишини камайтиришда муҳим аҳамиятга эгадир.

Илмий-тадқиқот институтлари ва тажриба станцияларида шу нарса аниқланганки, ғўза тупларида 14—15 та ҳосил шохи пайдо бўлган кезларда чеканка ўтказилса, энг юқори ҳосил олиш мумкин экан.

Бу йил ҳамма жойда ғўзаларнинг баравж ривожланаётганлиги кузатилмоқда. Шу боисдан чеканкани ўз вақтида, сифатли ўтказиш муҳимдир.

Ғўзани чеканкалаш пайтида июль ойининг охири, ҳатто августнинг бошларида пайдо бўлган шоналарни ҳам эҳтиётлаш ва сақлаб қолиш даркор. Чунки бу шоналар бўлиқ кўсакларга айланади.

Республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги ҳамда унинг жойлардаги органлари томонидан ғўзани барвақт чеканка қилишнинг салбий оқибатлари ҳар томонлама, чуқур ўрганиб чиқилди ва бунга йўл қўймаслик мақсадида ўсимликларнинг биологик ривожланишини ҳисобга олган ҳолда табақалаштирилган чеканка ўтказиш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Ўтган йили ғўза чеканкаси энг қулай агротехника муддатларида ўтказилганлиги туфайли эффектив ҳарорат тахчил (120—150 даража) бўлган об-ҳаво шароитида ҳам мўл ҳосил етиштирилди. Чунки 1979 йилда барча майдонларда чеканка ғўзаларда 14—15 та ҳосил шохи пайдо бўлганда ўтказилган эди.

Ҳозир ҳосил тўплашда энг долзарб дамлардир. Шунинг учун пахтакорлар бутун диққат-эътиборни ғўза қатор ораларига сифатли ишлов бериш, суғориш ва ўсимликларни қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан ҳимоя қилишга қаратмоқлари лозим. Хотиржамликка асло йўл қўйилмаслиги, мўл ҳосил етиштириш учун зарур бўлган барча тадбирлар ўз вақтида амалга оширилишини таъминлаш керак.

Тажрибали деҳқонларга азалдан маълумки, ғўзанинг шона ва гул ташламаслиги учун парваришни кучайтириш зарур. Шона ва гул тўка бошлаган ниҳолларга чеканкалаш ёрдам бермайди. Ниҳоллар чанқатиб қўйилган, қатор ораларига ўз вақтида ишлов берилмаган пайкалларда ҳам чеканканинг фойдаси кам бўлади.

Мўл ҳосил етиштириш учун чеканкалашни ғўзалардаги ҳосил шохлари сонига қараб ҳамда ўсимлик ривожини ҳисобга олган ҳолда табақалаштириб ўтказиш тавсия этилади. Чеканкани бошлаш учун ҳар туп ғўзадаги ҳосил шохи камида 14—16 тага етиши керак. Жанубий районлардаги серунум ерларда ниҳолларнинг ҳосил шохи 15—16 та, ингичка толали пахта ниҳолларида эса 20—22 тага етганда чеканкани бошлаш мумкин. Кўчатлар ғоят қалин, яъни гектарига 140 минг туп бўлганда истисно тариқасида чеканкани барвақтроқ бошласа бўлади.

Қўлда чеканка қилишга барҳам бериш ва батамом механизациялашган чеканкалашни жорий этиш даркор. Бунда чеканка қатъий равишда ўсимликларнинг биологик ривожланиши ҳисобга олинган ҳолда ўтказилиши зарур. Биринчи чеканка аксарият ғўзаларда камида 15—16 та ҳосил шохи пайдо бўлганда ўтказилиши лозим. 7—8 кундан сўнг иккинчи чеканкани бошлаш ва илгари чеканка қилинмаган ниҳолларни чеканкалаш зарур.

Шуни таъкидлаш керакки, баъзи хўжаликларда қўлда чеканка қилишни афзал билишиб, мавжуд механизмлардан унумли фойдаланишга етарли эътибор берилмаётир. Бу кечирилмас ҳолдир. Чунки, бу иш қўлда бажарилганда пайкаллардаги ғўзаларнинг камида учдан бир қисми барвақт чеканкаланади. Бу эса пахта ҳосилдорлигини бирмунча пасайтириб юборади. Шунинг учун чеканка қилиш пайтида иш сифати устидан қаттиқ назорат ўрнатиш, бу муҳим агротехник тадбирнинг кўнгилдагидек амалга оширилишига эришмоқ зарур.

К. КУРОЧКИН,
республикада хизмат кўрсатган агроном.

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ленин йўли районидаги Ленин номли совхозда ғўзани чеканка қилиш қизғин бормоқда. Бу иш Т. Сафаров бошлиқ бригадада, айниқса намунали ташкил этилган.

Хўжалик деҳқонлари бу муҳим агротехника тадбирини механизмлар ёрдамида ўтказиб, 5—7 кун ичида тўла тугаллашга қарор қилдилар.

Шунингдек областнинг Шеробод, Термиз, Гагарин, Ангор ва Жарқўрғон районлари хўжаликларида ҳам чеканка қизғин давом этмоқда.

А. ХАЛИЛОВ.

ОЛАМДА НИМА ГАП

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ЯНГИ АВТОМАТ ЛИНИЯЛАР

СОФИЯ. Пойтахтдаги металл қирқувчи станоклар институтида янги автомат линияларни ишлаб чиқаришга жорий этишга тайёргарлик ишлари ниҳоясига етказилди. Янги автомат линиялар электртельферлар ва электр моторларни кўплаб ишлаб чиқариш учун зарур бўлган турли деталларга ишлов беради. Станоклар рақамли программа билан бошқарилади.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ КЎМИР

ПРАГА. Чехословакия шахтёрлари кўмир қазиб чиқариш ярим йиллик топшириқларини бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар. Острава-Карвина тошкўмир ҳавзасининг меҳнаткашлари планга қўшимча равишда 100 минг тоннадан кўпроқ ёқилғи бердилар. Кладно, Соколово ва бошқа ҳавзаларнинг кончилари ҳам топшириқларни ошириб, шу билан беш йиллик якунловчи йили планларини муваффақиятли бажариш учун шарт-шароитларни вужудга келтирдилар. (ТАСС).

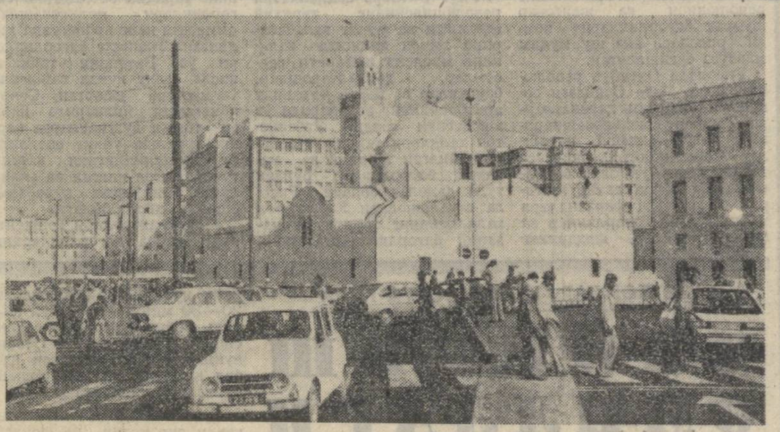

ФОТООБЪЕКТИВДА — ЖАЗОИР ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ.

Суратда: мамлакат пойтахти.
М. Машков фотоси.
(ТАСС).

МУСТАҲКАМЛАНАЁТГАН БИРЛИК НАМОЙИШИ

Кобулда АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари, АДР Революцион Кенгашининг Раиси ва Бош министри Бабрак Кармал революцияни ҳимоя қилувчи студентлар отряди билан учрашди.

Студентлар отряди уч ярим ой мобайнида Лағмон вилоятида бўлиб, босмачиларга қарши курашда маҳаллий маъмурларга ёрдам кўрсатди. 60 кишидан иборат отряд составида асосан Кобул политехника институти ва пойтахт университетининг студентлари бор. Студентларнинг Бабрак Кармал билан учрашуви мустаҳкамланиб бораётган халқ бирлигининг ёрқин намойишига айланиб кетди. (ТАСС).

АМЕРИКА ДИПЛОМАТЛАРИНИНГ ЖОСУСЛИГИ

ТЕҲРОН, 15 июль. (ТАСС). Теҳрондаги АҚШ элчихонасининг жосуслик билан шуғулланган барча ходимлари, шунингдек америкаликлар билан ҳамкорлик қилган эронликларнинг махсус лақаби бўлган. Бу ҳақда хабар қилган «Субҳи озодегон» газетасининг маълумотларига кўра, Эронда ушланиб турган Америка жосус-дипломатларидан бири сўроқ-суҳбат вақтида шу тўғрида хабар берди. Унинг номи айтилмайди, у «Пекуин» лақаби билангина иш кўрган.

«Имомга мухлис ислом студентлари»нинг «Пекуин» билан олиб борган суҳбатдан маълум бўлишича, у Америка элчихонасининг хизматчиси сифатида «Роттер», «Парб», «Термап» ва «Жинус-13» лақаби билан ҳаракат қилган тўрт «манба» билан иш олиб борган. «Пекуин» олдиндан шартлашиб қўйилган жойларда улар билан учрашиб, тўпланган ахборотни олиб турган ва уларга топшириқлар бергач. Газетанинг яна хабар беришича, Бозоргон кабинетида бош министр ўринбосари бўлиб ҳозир турмада ётган Амир-Интизом ҳам «Пелад» лақаби остида яшириниб юрган. У бошқа «алоқачи» билан ишлаб турган.

РЕСПУБЛИКАЧИЛАРНИНГ МИЛЛИЙ СЪЕЗДИ

ДЕТРОЙТ, 15 июль. (ТАСС). Америка автомобилсозлиги пойтахтининг қоқ марказидаги «Жо Луис арена» спорт комплекси зали гумбазлари остида АҚШдаги иккита етакчи буржуа партияларидан бири — республикачилар партиясининг сайловолди миллий съезди очилди. Бу съезднинг асосий вазифаси — республикачилардан кейинги тўрт йиллик муддатга АҚШ президенти лавозимига номзод кўрсатишдан иборат. Бу номзод ноябрь ойида ўтказиладиган сайловда Оқ уй учун ўзининг демократик партиядаги рақиби билан кураш олиб боради. Демократик партиянинг номзоди бу партиянинг август ойида ўтказиладиган съездида белгиланади.

Республикачиларнинг номзоди маълум. Калифорниянинг собиқ губернатори Р. Рейган республикачилар номзодидир. У дастлабки сайловларда ўз рақибларидан анча ўзиб кетди ва съезд делегатларидан кўпчилиги уни қўллаб қувватлади. Р. Рейган 1976 йилги съездда кам овоз олиб, АҚШнинг собиқ президенти Ж. Фордга ютқазиб қўйган эди.

КОМПАРТИЯ ЮБИЛЕЙИ

БОГОТА, 15 июль. (ТАСС). Шу йил 17 июлда Колумбия Компартияси 50 ёшга тўлади. Колумбия коммунистларининг газетаси — «Вос пролетариа»нинг ана шу санага бағишланган иккинчи фестивали шу ердаги «Эл-Салитре» спорт саройида ўтказилган оммавий митинг билан ниҳоясига етди. Қизил байроқлар, Маркс, Энгельс, Ленин портретлари билан безатилган жуда катта зални ўн мингдан кўпроқ киши лиқ тўлдирди. Фахрли меҳмонлар минбарида бир қанча социалистик мамлакатлар матбуот органларининг, шу жумладан «Правда» газетасининг вакиллари бор эдилар. (ТАСС).

ТЕКШИРИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Эронда барбод этилган давлат тўнтариши қилишга уриниш ҳолларини текшириш, аксилинқилобий фитнага даҳлдор шахсларни аниқлаш давом этмоқда.

«Теҳрон таймс» газетаси Эрон ҳарбий ҳаво кучларининг собиқ қўмондони генерал Махдиун ҳамда шоҳ режими жандармериясининг собиқ қўмондони генерал Моҳахеги фитна ташкил этишда айбланиб, қамоққа олинганлиги тўғрисида хабар қилди. Эрон маъмурларининг вакиллари фитначиларнинг тўла рўйхати қўлимизда, аммо «хавфсизлик мақсадларини кўзлаб уларнинг номлари ҳозирча эълон қилинмайди» деб айтди.

Америка империализми ва Исроилнинг мадади билан рўёбга чиқариш режалаштирилган фитнанинг очилиб бораётган тафсилотлари унинг қатнашчилари Табриз шаҳри билан Эроннинг жанубидаги Хузистон вилоятидан исённинг асосий базалари сифатида фойдаланиш ниятида бўлганликларидан далолат беради, деб ёзади газета. Форс агентлиги Хузистондаги дивизияларнинг командиридан бири билан 16 штаб офицери қамалганлигини маълум қилди. Уларнинг ёнидан махфий ҳужжатлар ва фитначиларнинг рўйхатлари чиққан. Фитнага жалб этилган Эроннинг кўпгина учувчилари қамоққа олинган. Фитнани ташкил этишда инқилобдан сўнг мамлакатдан қочиб қолган собиқ шоҳнинг малайлари, шунигдек шоҳ режимининг бир қанча олий офицерлари ҳам актив қатнашган.

(ТАСС).

«ОЛОВЛИ НУҚТАЛАР»НИ КИМ ВУЖУДГА КЕЛТИРМОҚДА

Ҳозирги Америка ҳукуматининг сурбетлиги ва мунофиқлигининг чеки йўқ. Айни Картер маъмурияти «Афғонистон масаласи» деб аталмиш масалани атайлаб вужудга келтириб, Афғонистон Демократик Республикасига қарши эълон қилинмаган урушни руҳлантирмоқда, қўллаб-қувватламоқда. Шундан сўнг бу маъмурият ўзи ўйлаб чиқарган проблемаларни «ҳал этиш зарурати» тўғрисида жадаллик билан олиб борилаётган демагогик кампанияни авж олдирди. Энди бўлса Вашингтон ўз айби билан Афғонистон теварагида вужудга келган аҳволни сиёсий бартараф этишга тиш-тирноғи билан қаршилик кўрсатмоқда.

Бундай бартараф этишнинг имкони бор. Агрессияни ва бу мамлакатнинг ички ишларига ташқаридан умуман барча турдаги аралашувларни тугатиш бунинг негизини ташкил этади. Афғонистон билан Совет Иттифоқи низони сиёсий ҳал этишга бўлган истакларини оғизда эмас, амалда намоён этдилар.

Совет Иттифоқининг конкрет таклифлари ва ҳаракатлари, жумладан, ҳозирги вақтда Афғонистонда туриши зарур бўлмаган баъзи совет ҳарбий қисмларини у ердан олиб чиқиб кетилиши бутун дунёнинг диққат-эътиборини ўзига жалб қилмоқда. Бу ҳақдаги қарор АДР ҳукумати билан келишиб олиб қабул қилинди. Четдан мамлакат территориясига суқилиб кираётган босмачиларнинг йирик отрядлари мағлубиятга учраганидан сўнг шундай имконият вужудга келди. Совет қўшинларини қисман олиб чиқиб кетиш Афғонистонга бераётган ёрдамимиз фақат мудофаа хусусиятига эга эканлигини яна бир карра тасдиқлади. Айни маҳалда бу тадбир буржуа пропагандасининг гўё бизнинг мамлакатимиз «илиқ денгизлар сари ошиқмоқда», Афғонистон эса Форс кўрфази йўналишида «Советлар ҳарбий экспансияси»нинг биринчи босқичигина холос, деган бўҳтон гапларининг беҳудалигини яна бир карра кўрсатди.

14 майда Афғонистон Демократик Республикаси ҳукумати низони сиёсий бартараф этишнинг конкрет программасини илгари сурди. Хўш, бу программа нималарни кўзда тутади? Аввало, Афғонистон ҳукумати муносабатларни нормаллаштириш ҳамда яхши қўшничилик ва ҳамкорлик асослари тўғрисидаги битимларни ишлаб чиқиш учун Покистон ва Эрон билан икки томонлама музокараларни олдиндан бирон шарт қўймай ўтказишни таклиф этади.

Афғонистон учун, шунингдек битимнинг бошқа қатнашчилари учун ҳам мақбул бўладиган тегишли халқаро гарантиялар сиёсий бартараф этишнинг таркибий қисми бўлиб қолмоғи керак. АДРнинг фикрича, Совет Иттифоқи ва АҚШ битимда қатнашувчи мамлакатлар қаторида бўлиши керак.

Демак, ҳамма нарса очиқ-равшан!

Сиёсий бартараф этиш йўлини очмоқ учун, биринчидан, империалистик, реакцион кучларнинг ёлланган одамлари қўшни мамлакатларнинг территориясидан Афғонистонга қарши агрессияни тўхтатиши, иккинчидан эса чет эллардан ҳар қандай шаклдаги қўпорувчилик ҳаракатлари қилинмаслиги учун пухта кафолат берилиши керак.

Бу нарса Афғонистондан Совет қўшинларини олиб чиқиб кетиш борасида бундан буёнги қадамлар тўғрисидаги масалани ҳал этиш учун ҳам қулай замин яратган бўлур эди. Сиёсий бартараф этиш тўғрисидаги музокараларни бошлаб юборишни АДРдан совет қўшинларининг олиб чиқиб кетилишига боғлиқ қилиб қўйиш йўлидаги уринишлар эса мутлақо асоссиздир. Бундай уринишлардан мақсад АДРга қарши агрессия давом этиб турган шароитда уни зарур ёрдам-мададдан маҳрум қилиш, Апрель революцияси ғалабаларинигина эмас, Афғонистоннинг суверен давлат сифатида қолишининг ўзини хавф остига қўйишдир. Шунинг учун ҳам совет қўшинларини олиб чиқиб кетиш Афғонистон теварагидаги аҳвол билан боғлиқ ҳамма тадбирларнинг муқаддимаси эмас, балки пировардигина бўлиши мумкин.

Аҳволни бартараф этиш тўғрисида оғиз кўпиртираётганлар СССР билан Афғонистоннинг ташаббусини қандай кутиб олдилар? Аввало улар саросимага тушдилар ва ғижина бошладилар. АҚШ ва унинг Афғонистонга қарши агрессиядаги шериклари бу ташаббусларнинг аҳамиятини тобора камайтиришга уриниб, уни «пропаганда мақсадида қўйилган қадам» деб аташга ошиқдилар. Бундай саросимага тушишнинг сабаби маълум. Совет Иттифоқининг баъзи ҳарбий қисмларни Афғонистондан олиб чиқиб кетиш тўғрисидаги қарори, шунингдек АДР ҳукуматининг ҳақиқатан ҳам тинч бартараф этиш учун негиз яратувчи ташаббуси Советларга ва Афғонистонга қарши кампания бошлаган Картер маъмуриятининг заминини бўшаштириб қўйди.

Вашингтон ва унинг гумашталари бунга жавобан Афғонистон революциясини бўғишга ёки ҳеч бўлмаганда унинг йўлини ўзгартириш учун Афғонистонга қарши эълон қилинмаган урушни давом эттиришга уринмоқдалар. АҚШ шу сиёсат доирасида Хитой билан тил бириктириб, босмачилар отрядларини энг замонавий қуроллар билан таъминламоқда.

Иккинчи томондан, Вашингтон АДР ҳукуматининг шу йил 14 майда қилган таклифларини жиддий муҳокама қилиш ўрнига Афғонистонга аллақандай «ўткинчи формула»ни ёки «оралиқ бартараф этиш» деб аталмиш таклифни тиқиштиришга қарор қилди. АҚШ давлат департаментининг вакили АДР таклифларини «қабул қилиб бўлмайдиган таклифлар» дейишгача борис етди. Бу таклифлар Вашингтонда очиқдан-очиқ айтилганидек, «бизнинг (яъни Американинг — А. А. изоҳи) бу мамлакат ҳукумати табиатини ўзгартиришга қаратилган фаолиятимиз тўхтатиб қўйилишини» кўзда тутганлиги учун ҳам АҚШ учун «номатлубдир». Шундай қилиб, Қўшма Штатлар Афғонистондаги социал-сиёсий тузумни ўзгартириш мақсадида эканлигини баралла эълон қилди. Ҳолбуки, бу мамлакатдаги тузум афғон халқининг фақат ўз ички ишидир.

Ҳозир Америка буржуа пропагандаси Оқ уйнинг «оралиқ бартараф этиш» тўғрисидаги «ғоясини» зўр бериб кўз-кўз қилмоқда. Бу ғоянинг моҳияти шуки, барча совет қўшинлари Афғонистондан чиқиб кетиб, уларнинг ўрнига «мусулмон мамлакатларидан келган кучлар» кириши керак.

Қўшма Штатларнинг ниятига кўра, мана шу кучлар Афғонистонда ҳокимиятнинг «Совет Иттифоқи қўллаб-қувватлаётган Бабрак Кармал ҳукумати қўлидан янги раҳбарлар группаси қўлига ўтишини» таъминлаган бўлар эди.

Бошқача қилиб айтганда, бу ерда гап АДР қонуний ҳукуматининг босқинчиларга таслим бўлиши тўғрисида, контрреволюцияни бошқача йўл билан экспорт қилишга уриниш ҳақида бораётир. Вашингтонлик жаноблар АДРга қарши очиқдан-очиқ агрессия ёрдами билан эришишга муваффақ бўлолмаётган ниятларига бошқача йўл билан эришамиз, деган хом хаёллар билан ўзларини беҳуда овутмоқдалар! Совет кишилари ўз дўстларини кулфатда қолдирмайдилар.

Мана шунинг ўзи демократик Афғонистон душманларининг ғазабини уйғотди. Аммо уларнинг ниятларини барбод этган кучлар ҳам бўш келмадилар. Душманларнинг даъволари ниҳоятда катта эди. КПСС Марказий Комитетининг 1980 йил июнь Пленумида «Халқаро аҳвол ва Совет Иттифоқининг ташқи сиёсати тўғрисида» қабул қилинган қарорида таъкидланишича, бу кучларнинг нияти «Афғонистондаги революцияни бўғиб, СССРнинг жанубий чегараларида империалистларнинг ҳарбий агрессияси учун майдон вужудга келтиришдан» иборат эди.

Америка империализми Афғонистон теварагидаги аҳволни сиёсий бартараф этиш ишини барбод этиб ва шу билан жўрттага «оловли нуқта»ни сақлаб қолиб, ўзининг Форс кўрфази ва Ҳинд океани районидаги ҳарбий кучларини кескин кўпайтириш учун «Афғонистон картаси»дан афсонавий «Советлар хавф-хатари»ни ҳам қўшиб фойдаланишга уринмоқда.

Вашингтон Форс кўрфази ва Ҳинд океани районидаги аҳволни ғоятда кескинлаштириш йўлидан бориб, янгидан-янги «оловли нуқталар» вужудга келтириб, тамомила равшан бўлган муайян мақсадларни кўзламоқда. АҚШ бу ерда ўз ҳукмронлигини таъминламоқчи, араб нефти манбалари ва уни элтиш йўллари устидан назорат ўрнатмоқчи бўлади. Шу билан бирга АҚШ дунёнинг шу районидаги халқларнинг империализм ва реакция кучларига қарши курашни кучайишига зўравонлик билан тўсқинлик қилишни истайди. Яқин Шарқ ва Ҳинд океани ҳавзаси мамлакатларида кўпгина давлатларнинг мустақиллиги ва суверенитетига хавф солувчи Америка қўшинлари у ердан олиб чиқиб кетилсин, деган талаблар тобора қатъийроқ янграётганлиги бежиз эмас. Империалистик кучлар дунёнинг янгиланишидан иборат объектив жараёнга тўсқинлик қилишга беҳуда уринмоқдалар.

А. АЛЕКСАНДРОВ.
(ТАСС).

ЁЗУВЧИНИНГ ЮКСАК БУРЧИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИ РЕДАКЦИЯСИДА РЕСПУБЛИКА ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ АНЪАНАВИЙ ЙИҒИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ

КПССнинг XXVI съезди, Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди тобора яқинлашиб келаётган шу кунларда барча совет халқлари қатори республикамиз ёзувчилари ҳам зўр ҳаяжон билан яшамоқдалар ва кўтаринки руҳда меҳнат қилмоқдалар. Яқинда Ўзбекистон ёзувчиларининг ҳам VIII съезди бўлади. Бу съезд — улкан ижодий ҳисобот, демакдир.

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясида бўлиб ўтган республика ёзувчиларининг анъанавий йиғилишида худди ана шу ҳақда қизғин гап бўлди.

— Барча совет кишилари қатори ёзувчиларимиз ҳам улкан воқеалар арафасида чуқур ҳаяжон билан ижодий меҳнат қилмоқдалар, — деди биринчи бўлиб сўз олган Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Иброҳим Раҳим. — Ёзувчиларимиз ҳам КПССнинг XXVI съездига муносиб армуғонлар ҳозирлашяпти...

Шундан кейин сўзга чиққан Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотининг лауреати ёзувчи Асқад Мухтор икки съезд орасида ҳаётимизда юз берган ажойиб ўзгаришларни очерк ва публицистик асарларда ёрқин ифода этиш, халқимиз ҳаётини улуғлаш ёзувчиларимизнинг юксак бурчи эканлигини айтди. Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Саид Аҳмад ёзувчиларимиз пахта далаларидан ёзаётган мақолаларни ўзига хослиги, қимматини юқори баҳолаган ҳолда бу мақолаларнинг қамров ва савиясини яна ҳам кўтариш лозимлигини таъкидлади.

Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти лауреати танқидчи Салоҳиддин Мамажонов юртимизнинг маданий-ижтимоий ҳаётидаги катта равнақнинг адабиётдаги ифодаси ҳақида, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, шоир Абдулла Орипов имзо масъулияти тўғрисида гапирди, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи секретари Нормурод Нарзуллаев эса республика ёзувчиларининг VIII съездига тайёргарлик кўришда адибларимизнинг олдида турган муҳим масалалар ҳақида батафсил тўхталди.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, танқидчи Пирмат Шермуҳамедов, ёзувчи Шукур Холмирзаев, танқидчи Норбой Худойберганов ва бошқа ўртоқлар сўнгги йиллар ичида адабиётимизда халқимиз ҳаёти бир қадар теран ва чуқур ифода этилган ажойиб асарлар юзага келганлигини қувонч билан эътироф этишди.

Танишинг: Фердеви Муратова. 23 йилдирки, Тошкент асбобсозлик заводида меҳнат қилади. Унинчи беш йилликда саккиз йиллик топшириқни бажариш мажбуриятини олган. Коммунистик меҳнат зарбдори. Кўплаб рағбатлантирувчи мукофотлар соҳиби.

В. Сироткин фотоси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИНИНГ
ХОВОС РАЙОНИДАГИ

3-ўрта қишлоқ ҳунар-техника билим юрти

қуйидаги ихтисослар бўйича
1980—81 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кенг ихтисосли тракторчи — машинист ва III класс автомобиль ҳайдовчиси. Ўқиш муддати 3 йил. III класс тракторчи-машинисти. Ўқиш муддати 1 йил; насос қурилмалари машинисти. Ўқиш муддати — 6 ой; бульдозер, грейдер, скрейперларнинг машинистлари. Ўқиш муддати 2 йилдан 3 йилгача; экскаватор-машинисти. Ўқиш муддати 1 йил; III класс автомобиль ҳайдовчиси. Ўқиш муддати 1 йил; мелиорация ишлари бўйича механизаторлар. Ўқиш муддати 3 йил.

ЎҚИШ МУДДАТИ 3 ЙИЛЛИК ГРУППАЛАРГА 8-СИНФНИ БИТИРГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Улар ўқишни битиргандан кейин танлаган касби бўйича ҳужжат ва ўрта махсус маълумотга эга бўлганлиги тўғрисида диплом оладилар ва олий ўқув юртларига конкурссиз қабул қилинадилар, имтиёзли диплом билан тугатганлар олий ўқув юртларига имтиҳонсиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати 1 йиллик ва 6 ойлик группаларга 10 синфни битирган, 30 ёшгача бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқувчилар 10—20 сўм, аъло ўқиганлар 50—70 сўмгача стипендия, уч маҳал бепул иссиқ овқат, кийим-бош ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни 30 августгача қабул комиссиясига топширишлари керак: директор номига ариза, 8—10 синфни битирганлиги ҳақида ҳужжат, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, яшаш жойидан справка, 6 та 3х4 см. ҳажмидаги фотосурат, таржимаи ҳоли, медицина справкаси (286-форма) ҳужжатлар учун папка.

Билим юрти адреси: Ховос райони, Дружба совхози. Телефон 3-28.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ш. А. Алимов номидаги

ЎЗБЕКИСТОН СИЛ КАСАЛЛИКЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходимлар: эпидемиология ва медицина статистикаси бўлими, биохимия лабораторияси; илмий-медицина ахбороти, Наманган шаҳридаги группа, иммунология группалари;

кичик илмий ходимлар: диагностика ва бронхология, ўпка сил касаллиги хирургияси, ўпкадан ташқаридаги сил касаллиги бўлинмаларига; биохимия, экспериментал микробиология, рентгенология ва радиология (2 ўрин), патофизиология лабораторияларига; болаларда ўпка сил касаллиги, иммунология, илмий медицина ахбороти, Наманган шаҳридаги группа; эпидемиология ва медицина статистикаси бўлими.

Лаборатория раҳбари: патоморфология ва патофизиология:

катта илмий ходимлар: ўпка сил касаллиги бўлинмаси, болаларда ўпка сил касаллиги, лаборатория-ренгтенологил ва радиология, патоморфология группаларига;

кичик илмий ходимлар: патофизиология, патоморфология лабораторияларига.

КОНКУРС МУДДАТИ — 27 ИЮЛГАЧА.

Мурожаат учун адрес: 700115, Тошкент шаҳри, ЧГСП, Мажлисий кўчаси, 1-уй, илмий қисм.

●

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

кафедралар ва проблемали лабораториялар бўйича профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: физик-электроника, олий навли ўсимликлар, меҳнат ҳуқуқи;

доцентлар: функционал анализ, эҳтимоллик назарияси ва математик статистика (2ўрин), умумий математика, дарвинизм, генетика ва экспериментал морфология, геометрия, математик статистика (2 ўрин), тилшунослик (2);

[illegible]

Конкурс муддати — 26 июлгача.

[illegible]

НИЗОМИЙ НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: рус тили ва адабиёти методикаси, музика назарияси ва тарихи, мактабгача тарбия (профессор ёки доцентлар), алгебра ва сонлар назарияси, геометрия (фан доктори, профессор);

кафедра профессорлари: ботаника, физик-география;

кафедра доцентлари: илмий атеизм, этика ва эстетика (илмий атеизм бўйича ўзбек тилида лекция ўқиш учун), Ўзбекистон тарихи, психология, янги ва энг янги тарих, математика ўқитиш методикаси, меҳнат таълими методикаси (0,25), таълимнинг техник воситалари, бошланғич синфларда педагогика, дефектология (медицина фанлари кандидати, доцент);

кафедра катта ўқитувчилари: КПСС тарихи (рус тилида лекция ўқиш учун фан кандидати), чет тиллари, мактаб гигиенаси (фан кандидати);

кафедра ўқитувчилари: сиёсий иқтисод (рус тилида), мактабгача тарбия методикаси, дефектология, ишлаб чиқариш асослари, умумий техника фанлари, табиётшунослик методикаси.

Конкурс муддати — 26 июлгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳри-64, Педагогика кўчаси, 103-уй.

●

ЎЗБЕКИСТОН ОНКОЛОГИЯ ВА РАДИОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходимлар: ташкилий-методика бўлими, экспериментал ва клиник химиотерапия лабораторияси (медицина фанлари кандидати);

кичик илмий ходимлар: ташкилий-методика бўлими (3 ўрин), ультратовушли диагностика лабораторияси, шишларнинг комплекс терапияси (биохимия группаси), канцерогенез механизмлари.

Конкурс муддати — 27 июлгача.

Ҳужжатлар конкурс шартларига мувофиқ қуйидаги адресга юборилсин; 700169, Тошкент шаҳри, Чиғатой кўчаси, 383-уй.

●

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

[illegible]

Конкурс муддати — 4 августгача.

Мурожаат учун адрес: 700140, Тошкент шаҳри, К-140, Чермет кўчаси, 103-уй.

АХБОРОТ

ХОРАЗМ

ТОМОШАБИНЛАР МАМНУН

Алишер Навоий номидаги Наманган область музикали драма ва комедия театрининг Хоразм бўйлаб гастроли муваффақиятли давом этмоқда. Театрнинг ижодий коллективи областнинг шаҳар ва қишлоқларида, ишчилар, қурувчилар, пахтакорлар ҳузурида спектакллар, концертлар кўрсатаётир. А. Турсуннинг «Машраб», Ҳ. Муҳаммаднинг «Тошкентнинг мозанин маликаси» драмалари асосида тайёрланган спектакллар томошабинларга манзур бўлди. Ўзбекистон ССР халқ артистлари Ҳ. Охунова, М. Мансуров, республикада хизмат кўрсатган артист М. Исомиддинов, Т. Мамедова ва бошқаларнинг ижрочилик маҳоратлари алоҳида эътиборга сазовордир.

«ФЕРУЗА»НИНГ ДОВРУҒИ

В. И. Ленин номли Хоразм давлат педагогика институти қошидаги «Феруза» ашула ва рақс ансамбли студент-ёшлар бадиий ижодиёти республика фестивалида қатнашиб биринчи ўринни эгаллади. Ансамблга уюшган ёш талантлар Хоразм халқ музикаси, ашула ва рақс санъати анъаналарини, замонавий музика ютуқларини ўзлаштириб, ўзларининг ижрочилик маҳоратларини такомиллаштирмоқдалар.

БАХТ УЙИ

Урганч шаҳрида қад кўтарган чиройли бинога «Бахт уйи» деб ном берилди. Биринчи никоҳ гувоҳномасини студентлар — бўлғуси ирригация инженери О. Қурбонниёзов ва бўлғуси педагог З. Абдураҳимова олишди. Бу ерда янги оила қурганларга никоҳ гувоҳномалари тантанали тарзда топширилади, уларни жамоатчилик вакиллари муборакбод қилишади.

ЯНА БИР ҚУЛАЙЛИК

Урганч шаҳар алоқа уйида шаҳарлараро автоматик телефон алоқаси цехи ишга туширилди. Бу цех ёрдамида телефонлар областдаги шаҳарлар ва район марказларидан Москва, Ленинград, Тошкент ва бошқа марказий шаҳарларга тегишли кодлар орқали автоматик тарзда уланади. Шунингдек, қишлоқлардан автомат телефон орқали бешта номерни териш йўли билан коммутатор ёрдамисиз район марказига чиқиш йўлга қўйилди. Телефон алоқасини яхшилаш, абонентларни куттириб қўймаслик мақсадида районларни область маркази билан боғлайдиган линиялар сони 8 тадан 20 тага кўпайтирил[illegible]

Қ. ХОЖИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

ЖАСОРАТ ТИМСОЛИ

СССР халқларининг тарихий ва маданий ёдгорликларини пропаганда қилиш меҳнаткашларнинг Ватанимиз тарихини чуқур ўрганишга, халқимиз босиб ўтган революцион ва жанговар йўллар тўғрисида, уларнинг бунёдкорлик фаолияти ва меҳнат жабҳаларидаги қаҳрамонликлари ҳақидаги билимларини янада оширишга ёрдам беради. Тарих фанлари кандидати Ҳ. Содиқов ва Е. Цойнинг яқинда «Ўзбекистон» нашриёти чиқарган «Тошкентнинг революцион ва жанговар шуҳрат ёдгорликлари» номли рисоласи ана шу муҳим мавзуга бағишланган.

Рисолада Октябрь революциясигача Ўрта Осиёдаги социал-демократик ҳаракатларда Тошкент меҳнаткашларининг роли, синфий курашлар, Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун олиб борилган жабҳаларда актив иштирок этган халқ фарзандлари ҳаётига доир ёдгорликлар ва эсдалик жойлар, шаҳарнинг жанговар шон-шуҳрат ёдгорликлари қаламга олинган. Китобда Улуғ Октябрь социалистик революцияси ва В. И. Ленин номи билан боғлиқ бўлган тарихий ва маданий ёдгорликларга муносабат масаласига кенг ўрин берилган.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг тарихий аҳамияти ва унинг ғалабаларини ҳимоя қилишда халқнинг мислсиз жасорати рассомлар, ҳайкалтарошлар, ёзувчилар ва барча маданият арбобларининг асарларида ўз ифодасини топди. Ўзбекистон халқлари тарихи музейига қўйилган тарихий ва маданий ёдгорликлар бундан тўла далолат беради. Рисола муаллифлари Ўзбекистон халқларининг тарихи ва маданий ёдгорликларига муносабат хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини баён қилар эканлар, Тошкентнинг революцион ва жанговар шон-шуҳрат музейи материалларини тўла асос қилиб олишган.

Рисолада Тошкент тимсолида социалистик Ватанимизнинг тарихий ва маданий ёдгорликлари меҳнаткашлар оммасига кенг пропаганда қилинган. Тошкент ёдгорликлари ўз Ватанини тарихан қисқа вақт ичида тамомила ўзгартириб юборган, Совет ҳокимияти йилларида ички ва ташқи душманларга қарши курашда унинг озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилган ва эндиликда коммунизм қураётган ёшларга ибрат бўлади.

Рисола авторлари Тошкентнинг барча ёдгорликларини мазмунан турли мавзуларга бўлиб, алоҳида-алоҳида кўрсатиб беришга ҳаракат қилганлар. «Жаҳон пролетариатининг йўлбошчилари» бўлимида К. Маркс ва Ф. Энгельс, В. И. Ленин, «В. И. Ленин сафдошлари» бўлимида Ф. Э. Дзержинский, М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, С. М. Киров ҳайкаллари ва уларни яратган авторлар тасвирланган. «Октябрь арафасида» бўлимида эса китобхон Тупроққўрғон, яъни 1916 йилги қўзғолон кўтарилган жой билан, «Советлар ҳокимияти учун» деган бўлимда Советлар уйи — Ишчилар қалъаси билан танишади. «Ленин йўлланмаси билан» бўлимида эса РКП(б) Марказий Комитети, РСФСР Бутунроссия Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлари Совети Туркистон ишлари комиссияси ишлаган бинога доир воқеалар тасвирланади.

Истак тариқасида шуни айтиш мумкинки, рисолага революция ва Улуғ Ватан уруши билан боғлиқ бўлган баъзи хотира жойлар, бинолар киритилганда мақсадга мувофиқ бўларди. Жумладан, Тошкентда Очил Бобожонов, Султонхўжа Қосимхўжаев, Мирзааҳмад Мирҳодиев, Динмуҳаммад Устабобоев каби революционерлар яшаган уйлар, хотира жойлар сақланиб қолган. Шу билан бирга, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан уруши қатнашчилари шарафига янги ҳайкаллар ўрнатиш ва қаҳрамонларимиз хотирасини абадийлаштиришга доир тадбирлар хусусида авторлар кўпроқ фикр юритсалар янада яхши иш қилган бўлишарди.

С. ОХУНЖОНОВ,
Улуғ Ватан уруши ветерани, генерал-лейтенант.

ГАЗЕТХОНЛАР ИЛТИМОСИГА ҚУРА

ЧИНИҚИШ ОМИЛЛАРИ

Дам олишни чиниқиш билан бирга қўшиб олиб бориш фойдали. Ўлкамизнинг табиати, хусусан ёз фасли бунга жуда мос. Чиниқишнинг табиий омиллари — қуёш, мусаффо ҳаво ва тиниқ сув шифобахшдир. Меҳнат отпускаси ва дам олиш кунларидан оқилона фойдаланиш, ёзнинг иссиқ кунларида денгиз, кўл ва дарё бўйларида ҳордиқ чиқариш, бинобарин сиҳат-саломатликни мустаҳкамлаш ва шу йўсин меҳнат унумдорлигини ошириш ҳар кимнинг ўз қўлида.

Қуёш воситасида чиниқишнинг ҳосияти катта. Тиб илмининг отаси Гиппократ қуёшни «ҳамма учун фойдали дори» деб таърифлаган бўлса, улуғ рус шоири Н. А. Некрасов ўзининг шеърларидан бирида қуёшнинг заррин нурларини тириклик рамзи деб куйлаган. Қуёш нуридан чиниқиш мақсадларида фойдаланиш, уни қабул қилиш усуллари қадимги римликларда жуда тараққий этган. Рим шаҳарлари қазилганда археологлар уй томларида, ҳаммомларда ва баъзи бир мактабларда қуёшда тобланадиган махсус жойлар бўлганлигини аниқлашди. Инсон сиҳат-саломатлиги учун жуда фойдали қуёш нурлари кишининг умумий аҳволи ва кайфиятига ижобий таъсир этади, болаларда учрайдиган рахит ва суяк касалликларини даволашда асосий дори-дармон ҳисобланади. Ундаги ультрабинафша нурлар терига ранг беради. Қуёш нури таъсирида ҳосил бўладиган «Д» витамини эса организмда фосфор ва кальций моддалари алмашинувини яхшилайди.

Қуёш нуридан баҳра олмаслик эса, ҳар хил касалликлар келтириб чиқаради. [illegible] маслаҳати бўйича аста-секин бошлаш керак. Акс ҳолда кишини офтоб уриши, тери куйиши, шунингдек бетга доғ тушиши, сепкил тошиш каби касалликлар вужудга келиши мумкин. Тобланишни 3—5 минутдан бошлаб, кейинчалик 15 минутгача давом эттирган маъқул. Кексалар, қон босими бор одамларга қуёш ваннасини дарахтлар соясида, усти ёпиқ жойда қабул қилиш тавсия этилади.

Қуёш нуридан нотўғри фойдаланиш натижасида баданда куйишнинг енгил тури содир бўлса, тери қизарип, бироз шишади, қўл текизганда оғриқ сезилади. Бундай вақтда биринчи ёрдам сифатида куйган ерга атир ёки спиртга тоза пахтани ҳўллаб босиш, ёхуд қатиқ чаплаш керак. Офтоб уриш ҳоллари рўй берганда тана ҳарорати 40 даражадан ҳам ошиб кетади. Бош оғриши, айланиши ва ҳатто хушдан кетиш ҳоллари содир бўлади. Бундай пайтларда, албатта шифокорларга хабар қилиш керак.

Инсон сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашда тоза ҳавонинг ҳам аҳамияти катта. Айниқса, кислородга бой соф ҳаво — даво! Одатда ҳар бир киши бир суткада ўрта ҳисобда бир килограммга яқин озиқ-овқат, 2,5 литрга яқин суюқлик қабул қилса, 12 килограмм ҳаво олади. Қиш ойлари ҳавода кислород кўп бўлади. Баҳорда ва ёзда эса кислород қисман камаяди. Яшил дов-дарахтлар бўлган жойда бу ҳол сезилмайди — дарахтлар ҳавони янгилаб туради.

Ҳаво таъсирида чиниқишнинг кийим кийиб (мавсумга қараб) сайр қилиш, очиқ ҳавода ухлаш ва кийимсиз ҳолда ҳаво ванналари қабул [illegible]рини кунига бир-икки марта 20—30 минутдан қабул қилиш, кейин уни аста-секин ошириб бориш зарур. Совуқ кунларда ҳаво ваннаси қабул қилиш учун врач билан маслаҳатлашиш лозим.

Сув воситасида чиниқиш усули энг қулай ва фойдалидир. Сув таркибидаги турли-туман минерал тузлар соғлиқни мустаҳкамлашда катта аҳамиятга эга. Одатда совуқ ёки иссиқ сув таъсирида қон томирлари аввал торайди, сўнгра кенгаяди. Чўмилиш тери рецепторларини (сезги толаларини) ҳаракатга келтириб, бош мия пўстлоқ қисмига ижобий таъсир кўрсатади. Натижада юрак иши, модда алмашинув ва нафас олиш яхшиланади. Сув воситасида чиниққанларнинг соғлиғи мустаҳкамланиб, уларнинг иш қобилияти ортади. Совуқ сув билан мунтазам равишда чиниққанлар эса касалликка қарийб чалинмайдилар.

Чиниқишни нам сочиқ билан артинишдан бошлаб, сўнгра душ қабул қилиш, ванна ва турли сув ҳавзаларида чўмилиш билан давом эттириш керак. Денгиз сувида чўмилиш кишиларга ором беради. Тиниқ сув тўлқинлари юрак ва асаб системаси ишини яхшилайди. Денгиз суви таркибида минерал тузлар, микроэлементлар ва суюқ газлар бўлади. Шу сабабли чўмилгандан сўнг терида оппоқ туз изи қолиши мумкин. Денгиз суви беморлар ва болалар учун ҳам фойдалидир. Шу сабабли юрак, нафас олиш йўллари ва асаб касалликларига чалинганларга денгиз сувида чўмилиш тавсия этилади. Сув воситасида чиниқишда, хусусан чўмилишда маълум қоидаларга амал қилиш керак. Жумладан, қоқ пешинда, оч қоринга ёки овқат еб бўлиш биланоқ чўмилмаслик керак.

Чиниқишни мутахассислар билан маслаҳатлашиб, аста-секин бир маромда олиб бориш лозим. Акс ҳолда, юқорида санаб ўтган уч дўстимиз душманга айланиб ко[illegible]

С. ҚОСИМОВ,
[illegible]

ФАН-ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ГОРЧИЦА — ВИЛТНИНГ КУШАНДАСИ

Фарғона область Ленинград районидаги «Социализм» колхозининг меҳнаткашлари пахтазорларни соғломлаштириш борасида қизиқарли тажриба ўтказдилар. Улар ғўзанинг ашаддий душмани — вилт касаллигига қарши бир йиллик мойли ўсимлик — горчица ишлатдилар. Буни уларга Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-тадқиқот институти олимлари маслаҳат қилган эдилар.

Тадқиқотларнинг кўрсатишича, ғўзадан олдин экилган горчица майдони ҳайдаб юборилса, ернинг унумдор қатлами кўпгина витаминлар ва ўстирувчи гормонларга сероб бўлар экан. Горчица вилт касаллигига йўл қўймайдиган тупроқдаги микроорганизмлар ҳаёт фаолиятини кучайтириш учун зарур бўлиб чиқди. Шунингдек горчица пахта толаси ва чигитнинг технологик сифатларини яхшилашга ҳам ёрдам берди. Пахтакорлар бундан фойдаланиб ғўза ҳосилдорлигини гектар бошига 15 центнердан оширишга муваффақ бўлдилар. (ЎзТАГ).

АТМОСФЕРАДА ИССИҚ ҲАВО

«Ўрта атмосфера» халқаро программасига мувофиқ ишлаган совет олимлари 50—60 километр баландликда иссиқ ҳаво қатламини топдилар.

Марказий аэрология обсерваториясининг лаборатория мудири С. Гайгеров шу фактни шарҳлаб бундай деди:

— Йилнинг шу фаслида атмосферанинг экватор устидаги ўрта қатламлари одатда минус 70 гача совийди, деб ҳисоблаб келинар эди. Бироқ, «Академик Ширшов» кемасидаги экспедиция қатнашчилари ана шу баландликларда анча юқори—плюс 18 даража ҳароратни қайд этдилар. Иссиқлик бундан ҳам юқорироқ атмосфера қатламларига тарқалди.

Босимнинг кескин тафовут қилиб туриши ва тезлиги секундига 146 метрга етган шамол ана шундай ўзгаришларга сабаб бўлган. Бундай ҳодиса биринчи марта кузатилди ва ҳозир ўрганилмоқда. Экспедиция вақтида олинган натижалардан денгизда сузишда, балиқ овлашни планлаштиришда, иқлим ва об-ҳавонинг узоқ муддатли прогнозларини тузишда фойдаланилади.

(ТАСС).

ЎТМИШ САДОЛАРИ

ҚИЗИЛҚУМНИНГ ҚАДИМГИ АҲОЛИСИ

Қадим замонларда Амударёнинг ўнг соҳили — Қизилқум чўлида одамлар яшаган. Шу жойни текшираётган археологлар шундай хулосага келишди. Қадимги Хоразм чегарасида бадавлат ҳовлиларнинг харобалари топилди. Қўрғонлар, мудофаа миноралари [illegible] ўтган. Карвонсаройлар, улардан энг каттаси Тошқалъа шундан далолат беради.

Топилган кўркам сопол буюмлар, аёлларнинг безаклари, деҳқонларнинг иш қуроллари аҳолининг маданияти юксак бўлганлигидан далолат беради. [illegible]

(ЎзТАГ).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

[illegible]

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАЛАРИ

[illegible]

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА.

[illegible]

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси. 700000, Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: [illegible]

Р. — 03063. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Б. — 164.